

LETNIK XXIX, ŠTEVILKA 1/2013

NOVA GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

FILATELIJA

ISSN 1408-0303

Operativni plan dela Izvršnega odbora FZS za leto 2013	4
Nacionalni komisarji in drugi predstavniki FZS	7
Boštjan Petauer Bosna in Hercegovina 1918	9
Blgor Blažina Postojnska jama	12
Tomislav Trpkovski Pošta na tleh današnje R. Makedonije	17
Henk Buitenkamp Pot do nacionalnega žiga v Sloveniji	24
Bojan Bračič Prenos poštnih pošiljk z jadralnimi letali	26
Obisk pri Urški Žolnir	30
Mednarodna enovitrska filatelistična razstava, Slavonski Brod 2012	31
Moje znamke – moja ideja	31
Noč muzejev – Đurđevac	32
Srečko Beričič 150. obletnica ustanovitve Narodne čitalnice Škofja Loka	34
Izdaja priložnostnega žiga in razstava FND Klasje, Beltinci	35
Tone Petek Razstava znamk na Srednji šoli za gostinstvo in turizem Celje	36
Sodni zbor pri FZS	37
Predstavitve znamk	38
Filatelistični dogodki v drugi četrtini leta 2013	41
Igor Pirc Skupna izdaja slovenske in avstrijske pošte	42
Nagradna uganka	43
Filatelistični dogodki pomladi 2013	45

NOVA FILATELIJA Glasilo Filatelistične zveze Slovenije

*“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”*

Filatelistična zveza Slovenije je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie — FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations — FEPA)

Za izdajatelja:
Peter Suhadolc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Bojan Bračič
e-naslov: bojan.bracic@triera.net

Člani uredniškega odbora:
Vencelj Ferant, Veselko Guštin,
Igor Pirc, Lojze Tomc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:
Blok z eno znamko - skupna izdaja z Avstrijo ob 800-letnici obiskovanja Postojnske jame

Prelom in tisk:
www.evrografis.si
marec 2013

Naklada:
1200 izvodov

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije
p. p. 1584
1001 Ljubljana
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303
Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR
Glasilo prejemajo člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXIX

ŠTEVILKA 1/2013

Beseda urednika

V tokratni številki boste našli nekaj več prispevkov iz poštne zgodovine. Ob tem lahko zapišem zanimivo ugotovitev, do katere so prišli v FIP-ovi komisiji za poštno zgodovino. Za to področje filatelije se začnejo zanimati zbiralci šele potem, ko se s filatelijo že nekaj časa ukvarjajo; redki so tisti, ki se s poštno zgodovino ukvarjajo že na začetku svoje filatelistične kariere. Poskus ugotoviti, zakaj je tako, ni dal rezultatov.

Dejstvo je, da tradicionalna filatelija, poštne celine in aero ter astro filatelija brez poštne zgodovine enostavno ne morejo. Pri tradicionalni filateliji in poštne celinah je dobra zgodba nujno povezana tudi z uporabo znamk in celin, celotne pošiljke pa že spadajo k poštni zgodovini. Zaradi tega se pri teh področjih zbiranja večkrat pojavijo problemi ob vprašanih, ali je večina zgodbe še tradicionalna filatelija ali zgodba o poštne celinah, ali pa že prevladuje poštna zgodovina; te bi naj bilo v omenjenih zgodbah največ 25 %. Pri aero in astro filateliji je nekoliko drugače, saj bistvo zgodb v teh dveh razredih tako ali tako temelji na celih pošiljkah. Zakaj pa se za poštno zgodovino čez čas začnejo zanimati »prepričani« tematiki, pa je malo težje ugotoviti, čeprav je res, da se tudi v tematskih zbirkah pojavljajo celotne pošiljke. Poštnim zgodovinarjem se torej ni treba bati za »podmladek«, čeprav ima to področje med mladimi še najmanj pristašev.

FZS zadnje čase posveča več naporov pripravi predstavitev znamk Pošte Slovenije, saj se nam zdi, da so omenjene predstavitve idealna možnost, da vodenje o znamkah in filateliji razširimo med širšo publiko. Ker pa ugotovljamo, da se teh prireditev filatelisti ne udeležujejo v prav velikem številu, bomo tem dogodkom v bodoče posvečali nekaj več prostora v naši reviji. Napoved letošnjih predstavitev boste našli v Operativnem planu dela IO FZS za leto 2013.

NATIS TE STRANI JE Z DONACIJO OMOGOČIL BOJAN BRAČIČ

Operativni plan dela Izvršnega odbora FZS za leto 2013

Važnejše točke iz načrta za delo, ki ga je sprejel IO FZS na seji 5. februarja 2013. IO si s tem planom postavlja naloge, ki jih bo zasledoval v letu 2013 in so del štiriletnega plana dela 2013-2016. Izvrševalci nalog so člani izvršnega odbora in posameznih komisij, vključene pa so tudi nekatere društvene dejavnosti.

1. Delovanje organov FZS

- Redno zbiranje pobud na FZS e-naslov: tajnik@fzs.si;

- Posodobitev in sprotno ažuriranje spletne strani www.fzs.si in skrb za spletno stran www.alpeadria.eu ter tekoče objavljane novic in prispevkov;

- Društvom nudenje prostora za objave na www.fzs.si;

- Po potrebi priprava in objava nekaterih FAQ (odgovori na pogosta vprašanja); objava vzorcev dokumentov, ki jih vsa društva rabijo za delovanje.

- Redno izhajanje glasila FZS Nova filatelija s štirimi številkami letno.

- Sodelovanje z javnostjo (mediji), ki kažejo zanimanje za objavo novic in razgovorov o filateliji.

- Sprejem manjkajočega Disciplinskega pravilnika za delovanje Častnega razsodišča (na predlog Častnega razsodišča in Uprave FZS). Posodobitev Statuta FZS.

- Načelniki posameznih komisij aktivno obveščajo člane, razstavljalce, IO in druge interesente o pobudah FIP komisij; razdeljujejo strokovne članke; organizirajo manjše »tematske« razstave z razpravo.

- Propagiranje dela Filatelističnega ekspertnega servisa (FES) kot zaščitnika kupcev pri nakupu znamk in drugega filatelističnega gradiva.

2. Delovanje in stiki z društvi

- Društva bodo vsako leto obiskovali posamezniki iz IO in poročali IO. Po

potrebi organizacija regionalnih srečanj z društvi, anketa o delovanju FZS itd.

- Udeležba članov IO na prireditvah društev; upoštevano pokrivanje (teritorialno) posameznih območij, kot je bilo sklenjeno na seji IO 3. julija 2012.

- Aktivnosti za uvedbo enotne izkaznice FZS, podpora novoustanovljenim društvom, da se vključijo v programe FZS, pomoč pri administrativnih dolžnostih (obrazci na spletni strani).

- Spodbujanje propagandnih razstav v društvih in bilateralnih ali trilateralnih društvenih srečanj ali prikazovanju področij zbiranja posameznih članov, možne zamenjave itd. Morda izvedljivo ob večjih menjalnih srečanjih.

- Novi pravilnik za ocenjevanje aktivnosti društev, na podlagi pripomb društev.

3. Zunanji podporniki FZS

- Izvajanje srednjeročnega sporazuma s Pošto Slovenije do konca leta 2013 in podpora njeni mednarodni marketinški dejavnosti; tvorno sodelovanje članov FZS v Komisiji za znamke (Pirc, Suhadolc) in s Službo za znamke (B. Bračič).

- Ohranjanje in vrednotenje našega posebnega statusa pri Ministrstvu za kulturo. Vsakoletno dodajanje novih izjav za namenitev dela dohodnine.

- Pri projektu promocije filatelije / Projekt Petek/ sodelovanje v skupni delovni skupini s Pošto Slovenije.

4. Razstavna in mednarodna dejavnost (2013)

Januar/Februar: Razstava z naslovom *Moje znamke, moja ideja* s sodelovanjem hrvaških razstavljalcev, od 21. 1. 2013 do 3. 2. 2013 v Europarku, Maribor.

Pripravljalavec: FD Maribor.

April: Meddruštvena razstava: Tolminski upor, začetek gradnje NG

Maj: Meddruštvena razstava FIMERA in mladinska razstava FIRAMLA. Pripravljalavec: FD Trbovlje.

September: Netekmovalna razstava ob praznovanju 80-letnice društva FDM v Mariboru.

6Okno, Kranj. Pripravljalavec: FZS (Fock, Pirc, Guštin, Bračič); vabljene tuje filatelistične zveze Italije-Furlanije, Švice-Ticino, Nemčije-Bavarske, Avstrije, Madžarske, Hrvaške, Srbije, BiH; Črne Gore, Makedonije in Albanije

Udeležili se bomo naslednjih razstav v tujini:

- Hunfila 2013 (april, Tomc)
- Evropske razstave ECTP2013 (maj, brez komisarja, Suhadolc)
- Svetovne razstave Avstralija (maj, Fock)
- Razstava Alpe Jadran – Eppan pri Bocnu, Italija (junij, Morenčič)
- Hrvaška v EU – srečanje prijateljev (junij, Pirc)
- Svetovne razstave Bangkok (avgust, Guštin)
- Svetovne razstave Brasiliana (november, Pirc/Suhadolc)

Organizacija in sodelovanje pri predstavitvah znamk (glej tudi točko 8):

- Miklošič (v Ljutomeru),
- Postojnska jama v marcu (Postojna) in aprilu (Dunaj - Dan odprtih vrat v priredbi VÖPh - gost Slovenija),

- Tolminski upor (Tolmin, FD Nova Gorica),

- Most v Kanalu (Kanal, FD Nova Gorica),

- Zidani most (Na FIMERI) ter drugih po dogovoru,

- Kampor na Rabu (v Ljubljani),

- Slovenska favna (v Piranu, FD Piran),

- Slovenski film – Vesna (v Ljubljani),

- Slovensko industrijsko oblikovanje-Kiosk (v Ljubljani).

Spodbujanje netekmovalnih, manjših razstav, tudi v okviru Projekta Petek.

V vsem letu aktivno spremljanje dogodkov na področju:

Balkanfile (Pirc, predsednik BAF).

Alpe Jadran Filatelije (Pirc).

FEPA (Bračič, glavni tajnik FEPA).

FIP (Suhadolc).

5. Publicistika in raziskovanje

- Dopisovanje v FEPA News (dejavnosti FZS) in Flash - glasilo FIP (novice).

- Dopisovanje za www.fzs.si in www.alpeadria.eu.

- Publicistika za mladino – v sodelovanju s Pošto Slovenije.

- Raziskovalno – specialna področja (vložki v Novo Filatelijo, CD-ji).

- Spodbujanje druženja posameznikov v Specializirana skupine (vojaška pošta, poštna zgodovina, maksimafilija, kolki, tematika, itd.) tudi na pobudo predstojnikov komisij.

Založniška dejavnost

- Nova filatelija – 4 številke (zagotavljanje strokovnih člankov, sponzorstva). Prihraniti z dvojnimi številkami. Objava dokumentov in pravilnikov ter smernic FZS.

- Založništvo FZS – politika podpore: projekt priručnik Verigarji in drugi.

- Podpora projektu Ambulančna pošta med obema vojnama na področju Jugoslavije (Briner, Pirc).

Knjižnica Antona Lavriča

- Dopolnjevanje knjižnice - zaželeno donacije, nakupi po ocenjeni potrebi, izmenjava z drugimi izdajatelji. Pridobiti seznam literature za naše področje/območje.

- Nadaljnja nabava osnovne literature/priročnikov za naše področje. Nabava osnovnih katalogov Michel za področje Alpe Jadran.

- Zagotavljati izposojjo.

6. Izobraževanje (2013)

Začetniški seminar: Tematika (Peter Suhadolc) - pomladi

Začetniški seminar: Poštne celine (Igor Pirc) - pomladi

Začetniški seminar: Poštna zgodovina (Veselko Guštin) - jeseni

Začetniški seminar: Maksimafilija (Bojan Bračič) - jeseni

7. Delo z mladino

- Polna podpora mentorjem utečenih šolskih filatelističnih krožkov, spodbujanje novih mentorstev; mentorji iz društev in IO. Odgovorni: Bojan Bračič, Staša Bračič, Veni Ferant ...

- Informativno-spodbujevalni obiski po osnovnih šolah in knjižnicah – vodja programa Veselko Guštin.

- Nabiranje materiala za vse krožke – donatorski sklad (pri B. Bračič in Guštin).

- Seminarji za mentorje, za mlade zbiralce in razstavljavce (Bojan in Staša Bračič) s pomočjo Pošte Slovenije, ki za take seminarje zagotovi materialna sredstva (prostor in drugo).

8. Promocija filatelije – Projekt Petek

Nadaljevanje dela iz večletnega pro-

grama aktivnosti širjenja zanimanja za filatelijo in pridobivanje novih članov: razstavna dejavnost pri promociji filatelije, obveščanje šol o razstavah, pisanje člankov v poljudne revije in časnike o filatelističnih dogodkih in posredno vzbujanje zanimanja za zbirateljstvo (IO FZS, društva). Spodbuda večjim knjigarnam za vzpostavitev filatelistične police; ponudba filatelistične literature iz našega založniškega programa (uprava IO FZS). Pobuda Svetu knjige.

Organizacija predstavitev znamk (letni sklopi): društva in IO prevzamejo po načrtu določene predstavitve in jih pripravijo atraktivne za širšo publiko – program, razstava ipd. (Pošta Slovenije in Uprava IO FZS v dogovoru s posameznimi društvi-izvajalci, na osnovi programa 2013).

Društva: stik z osnovnimi šolami, mentorstva mladini, vabila zbiralcem, ki še niso člani, da pridejo na predstavitvene ure društva (programska naloga društev), sodelovanje pri predstavitvah znamk. Vodja projekta: Tone Petek, odgovorni za FZS Pirc, Guštin in Bračič.

Filatelistično društvo Trbovlje obvešča, da je Bilten I s prijavnica in pravilniki razstav FIMERA in FIRAMLA 2013 že objavljen na spletni strani: www.fzs.si.
Kmalu pa lahko pričakujemo tudi spletno stran www.fimera.net.

Nacionalni komisarji in drugi predstavniki FZS

V prispevku Kam plovejo naše ladje (NF 2-3/2011) sem enkrat že opisal vlogo nacionalnega komisarja. Ker pa se še zmeraj pojavljajo govornice, kako nekateri »izvoljeni« predstavniki FZS »vandrajo« po svetu na račun FZS, bom osnovne resnice o komisarjih ponovil.

1. Nacionalni komisar, ki na razstavi v tujini zastopa FZS, je lahko po sprejetih Smernicah za imenovanje nacionalnega komisarja (NF 4/2007) nekdo, ki je sam razstavljaec in je s svojim eksponatom že sodeloval na mednarodni razstavi pod okriljem FEPA ali FIP.

2. Obvlada pogovorno angleški jezik, ki je glavni jezik v mednarodni filatelistični skupnosti. Za sodelovanje v sednjih državah lahko zadostuje dobro poznavanje jezika organizatorja razstave.

3. Je filatelist s statusom člana IO FZS ali filatelistični sodnik z akreditacijo pri FZS.

4. Je pripravljen iz svojega žepa prispevati za pokrivanje stroškov, ki jih ne povrne organizator razstave.

Pa pogledjmo zapisane zahteve od blizu. Normalno je, da je predstavnik razstavljalcev (nacionalni komisar) tudi sam razstavljaec. Njegova naloga je tudi prinašanje pripomb in nasvetov sodnikov »svojim« razstavljalcem, kar lahko kakovostno naredi le nekdo, ki o razstavljanju nekaj ve. Poleg tega so na večjih razstavah mnogokrat pripravljene različni strokovni seminarji povezani z razstavljanjem. Kdor ni razstavljaec z nekaj izkušnjami, takim seminarjem težko sledi, kaj šele, da bi ob vrnitvi o novih spoznanjih lahko pripravil ustrezen seminar za kolege doma. To, da niso vsi razstavljalci, je dejstvo, enako kot je dejstvo, da imajo vsi, v FZS vključeni

filatelisti, možnost postati razstavljalci. FZS to podpira na vseh nivojih. Vsako leto organizira seminarje in delavnice iz različnih področij zbiranja, tako za začetnike, kot za že izkušene razstavljalce. V letošnjem letu so tako predvideni seminarji iz tematske filatelije, poštne celin, poštne zgodovine in iz maksimafilije, če bi se pojavil zadosten interes za še kakšno strokovno predavanje, pa bi ga v Zvezi zagotovo pripravili. S pomočjo Pošte Slovenije imamo pri nas primeren fond vitrin za razstavljanje, do katerih ni težko priti. Sistem filatelističnih razstav vodi razstavljalce od najnižjega (FIMERA je namenoma vedno samo III. ranga) do višjih (državne razstave, AJF razstave - II. rang; Balkanfila I. rang) in najvišjih (kontinentalne in svetovne) nivojev razstav, tako da vsakemu, ki ima voljo do razstavljanja, omogoči normalen razvoj in napredek. FZS je po zbranih podatkih edina nacionalna zveza, ki svoje člane spodbuja k razstavljanju tudi s tem, da zanje plačuje prispevek za uporabo vitrin – drugje to plačujejo razstavljalci sami. Ker vsi, vključeni v FZS, ne razstavlajo, bi rad omenil še to, da plačevanje prispevka za razstavljalce ne bremeni zbranih sredstev iz članarin. V skladu z dolgoročnim sporazumom dobiva FZS za mednarodno dejavnost od Pošte Slovenije (PS) ustrežna sredstva, komisarji pa poleg drugega na mednarodnih razstavah izvajajo tudi aktivnosti za oglaševanje PS.

Prisotnost filatelistov iz različnih delov Evrope ali sveta na večjih razstavah se vedno izkoristi za sestanke, na katerih ti filatelisti predstavljajo svoje nacionalne zveze. Zaradi tega je primerno, da so v vlogi komisarjev tisti zbiralci, ki vedo o dogajanju znotraj svoje zveze kaj več

in lahko ob povratku o dogajanjih na sestankih tudi poročajo. To pa so zagotovo člani IO FZS ali sodnega zbora pri FZS. Vsi člani IO FZS so demokratično izbrani in vsak član kateregakoli društva iz FZS lahko postane nosilec katerekoli funkcije v FZS. In če boste dobro pogledali, boste ugotovili, da smo funkcionarji FZS tisti, ki za Zvezo naredimo precej več, kot samo zbiramo znamke in drugo filatelistično gradivo. Ob tem naj citiram besede enega od kolegov: »Ne vem, kaj bi radi tisti, ki v bifeju klepetajo ob kavici, medtem ko drugi tovorimo vitrine, iščemo sponzorje in donatorje, pripravljamo članke in seminarje, da ne govorim o vsem drugem«. Tako si lahko pravico do komisarstva razložimo tudi kot nekakšno nagrado za delo v Zvezi in zanj, saj je to ves čas na popolnoma amaterski in neplačani osnovi; večkrat pomeni to delo celo določen strošek za posameznike.

In ne nazadnje, komisarji si pot na razstavo in nazaj plačamo sami, organizator razstave nam zagotovi le prenočišče, pa še s tem je v zadnjem času vedno več problemov; nazadnje sem bil deležen takega, s skupnim straniščem na koncu hodnika in brez zajtrka. Poleg tega nekateri organizatorji predvsem manjših razstav že vnaprej sporočajo, da ima komisar le »pravico« zbrati in dostaviti eksponate in priti ponje ob koncu razstave. Da mora komisar pridobiti eksponate, ki jih nese na razstavo in prinese nazaj, uredi vso potrebno »papirologijo« (prijave, inventarne liste, carinsko dokumentacijo itd.) in hkrati odgovarja za eksponate, katerih vrednost mnogokrat presega tudi nekaj tisoč evrov, je pa še posebna zgodba.

In še darila, ki jih nacionalni komisarji dobijo na razstavah; tudi ta so nekaterim »šla v nos«. Običaj je bil, da so si nacionalni komisarji na velikih

razstavah izmenjali vizitke, ki so bile »zapakirane« v kakšen kos filatelističnega gradiva. To so odpisani OPD-ji, ilustrirane dopisnice, ali manjši seti (ena serija) znamk, ki jih komisarji dobijo od svoje pošte, dostikrat pa so samo reklamni bilteni (kot je naš Bilten poštnih znamk). Tega nikoli niso delili vsi prisotni komisarji, le dobra polovica, pa še to v zadnjih letih izginja, zato sem napisal: »Običaj je bil«. Ob tem pa je treba zapisati, da komisarji taka »darila« ne samo prejemo, ampak jih tudi sami dajemo in da si jih je treba pripraviti, kar kljub pomoči FZS (eseji) in PS (odpisani OPD-ji) nekaj stane. Iskreno upam, da nam omenjenih daril nihče ne zavida, saj to, kar dobimo, redkokdaj pomeni za samega komisarja zanimivo gradivo, zato ga večina podari naprej, predvsem mladim. Medalje in posebne nagrade, ki jih komisarji prinesejo z razstav, pa so nagrade za razstavljenе eksponate in so torej last razstavljalcev in ne komisarja.

Nazadnje ostanejo še delegati na kongresih in sestankih filatelističnih povezav, v katere je FZS vključena. Vsa ta srečanja potekajo v večini primerov ob večjih filatelističnih razstavah. Zaradi tega je dogovorjeno, da FZS na teh sestankih in kongresih zastopajo nacionalni komisarji, ki imajo od organizatorja že plačano prenočišče. Takšnemu delegatu na kongresu ali sestanku plača FZS samo pot, kar je jasno, saj na sestanku predstavlja svojo zvezo. Pa tudi pri tem ravnamo zelo racionalno. Iščemo najcenejše prevoznike (nizkocenovni letalski prevozniki, zgođen nakup kart), ali za sodelovanje pooblastimo nekoga iz prijateljske zveze, kot se je zgodilo ob lanskoletnem kongresu FIP v Jakarti, ker na tej razstavi nismo sodelovali in tako nismo imeli nacionalnega komisarja.

Bojan Bračič

Boštjan Petauer Bosna in Hercegovina 1918 (pomožna izdaja)

1. septembra 1918, se pravi le malo pred koncem prve svetovne vojne, se je v Bosni in Hercegovini, ki je bila takrat pod avstrijsko oblastjo, povečala poštnina za dopisnice v notranjem prometu iz 8 na 10 hellerjev (pri razglednicah je taka tarifa veljala že od 1. 10. 1916). Ker je bila na dopisnicah že vtisnjena poštna znamka za 8 hellerjev, se je nenkrat pojavila potreba po večjem številu znamk za 2 hellerja. V tedaj veljavni seriji rednih znamk s portretom cesarja Karla te nazivne vrednosti ni bilo (obstajala je le vrednota za 3 hellerje), tako da je prišla v poštev le znamka za 2 hellerja iz leta 1916, ki je bila poleg znamke za 5 hellerjev namenjena le kot doplačilo za ekspresno pošto. Teh znamk pa je bilo premalo za nastalo večje povpraševanje.

Kako naprej? Glede na to, da so obstajale večje zaloge iz prometa vzetih in torej neveljavnih znamk za 2 hellerja, so se pristojne oblasti odločile, da jih pretiskajo z letnico 1918 in jim na ta način povrnejo veljavnost v poštnem prometu. Gre za »jubilejno« izdajo z motivom Mostarja, ki je veljala le do 31. 12. 1910 (teh znamk je moralo ostati še precej, saj so se poleg obravnavanega primera uporabljale še za pretisk v novi državi SHS) iz leta 1910 in za izdajo s portretom cesarja Franca Jožefa iz leta 1912 (veljavne do 31. 12. 1917). Znamke so pretiskane v rdeči barvi; to sta hkrati tudi zadnji znamki, izdani za časa avstrijske uprave Bosne in Hercegovine.

Naklada pretiskane »jubilejne« znamke je po navedbah v Priručniku znašala 100.000 kosov (dodan je vprašaj, se pravi, da podatek ni čisto zanesljiv), tiste s portretom cesarja Franca Jožefa pa 300.000 kosov; Ferchenbauer podatkov o nakladi ne navaja. Pretisk je bil opravljen v Sarajevu.

Obe pretiskani znamki

Poskusni pretiski

Obstajajo poskusni pretiski obeh vrednot, izdelani prav tako lokalno, se pravi v Sarajevu, v črni barvi; njihova naklada ni poznana, so pa precej redke.

Posebnosti

Očitno se je s pretiskovanjem znamk zelo mudilo, saj napak v pretiskih ne manjka, nekatere od njih so gotovo tudi špekulativne narave. Še bolj zanimivo je morda, da se nekatere od njih (po Priručniku skoraj vse, po Ferchenbauerju, ki je kot kasnejša literatura bolj zanesljiv, nekaj manj), pojavljajo na obeh znamkah. To je zanimivo zaradi tega, ker se velikosti obeh znamk razlikujeta in sta verjetno obstajala dva klišēja za pretisk. Možno pa je tudi, da je bil klišé le eden in so ga po pretiskovanju ene vrednote preuredili za pretisk druge; podatkov o tem, katera trditev je pravilna, vsaj v meni dostopni literaturi nisem

zasledil.

Premaknjeni pretiski pri obeh vrednotah so precej pogosti, tako, da tu že težko govorimo o posebnostih, kar tudi govori o ne preveč natančnem, lahko bi rekli precej »šlampastem« delu pri pretiskovanju obravnavanih znamk. Dodamo naj še, da na osnovnih znamkah, razen manjših razlik v odtenkih, posebnosti ni.

Različni položaji pretiska pri obeh znamkah

Tisto, kar lahko imenujemo prave posebnosti, bomo obravnavali ločeno pri obeh znamkah. Tu naj omenimo, da se podobno kot pri normalnih pretiskih, tudi te posebnosti pretiska pojavljajo na raznih delih znamk.

»Jubilejna« znamka

Pri tej znamki so poznane naslednje posebnosti pretiska, od katerih nekatere prikazujemo na slikah:

Obrnjen pretisk na spodnjem delu znamke v dveh pozicijah. Vzrok te napake je po vsej verjetnosti narobe vložena pola znamk v stroj za pretiskovanje.

Poševna prva 1 v 1918
(44. znamka v poli)

1913 namesto 1918
(poškodovana 8)

Obe zadnji posebnosti obstajata tudi z obrnjenim in dvojnim pretiskom, pri čemer pa gre za velike redkosti, saj je poznanih le nekaj kosov. Obstaja tudi pretisk na hrbtni strani znamke.

Znamka s cesarjevim portretom

Del pretiska manjka. Napaka je verjetno nastala zaradi tega, ker je med pretiskovanjem med znamko in klišé pretiska prišel tujek.

Obrnjen pretisk. Podobno kot pri »jubilejni« znamki je vzrok te napake po vsej verjetnosti narobe vložena pola znamk v stroj za pretiskovanje.

Dvojni pretisk. Napaka je nastala, ker je bila posamezna pola v stroj za pretiskovanje vložena dvakrat.

Dvojni pretisk, eden obrnjen na spodnjem robu. Napaka je nastala, ker je bila posamezna pola v stroj za pretiskovanje vložena dvakrat, od tega enkrat narobe

Uporaba znamk

Čprav bi se naj znamke lepile le na prvo stran dopisnic in so bile v začetku na tak način nalepljene tudi prodajane, so jih kmalu začeli prodajati tudi posamič, zlasti zbiralcem. Zaradi tega jih lahko, sicer redkeje kot na dopisnicah, najdemo tudi na pismih, tiskovinah in zasebnih dopisnicah.

Zaradi kratkega časa uporabe je

Nerabljena in rabljena dopisnica z nalepljenima pomožnima znamkama.

potovane dopisnice težje dobiti od nerabljenih, seveda pa o kakih posebnih redkostih ne moremo govoriti.

bostjan.petauer@siol.net

Literatura in viri

1. Ferchenbauer U: Handbuch und Spezialkatalog, Band IV, Ungarn 1867, Oesterreichische Post im Ausland, Wien 2008, Selbstverlag,
2. Michel Oesterreich Spezialkatalog, Schwanneberger Verlag GmbH, Muenchen 2003 (in novejši),
3. Austria Netto katalog, »Austria«, Wien 1998 (in novejši),
4. Priručnik maraka hrvatskih zemalja, knjiga 1, svezak 1, Hrvatski filatelistički savez, brez letnice (ampak pred 2. svetovno vojno),
5. Lastna zbirka

Igor Blažina

Postojnska jama - najstarejši podzemni poštni urad na svetu

Postojnska jama, Pošta Slovenije in Pošta Avstrije imajo edinstveno skupno 114-letno zgodovino. Pohvalijo se lahko z najstarejšim podzemnim poštnim uradom na svetu.

Postojna se nahaja na strateško pomembnem območju med Trstom in Ljubljano, na t.i. Postojnskih vratih, ki predstavljajo najnižji prehod iz Sredozemlja v Srednjo Evropo. Preko tega območja so se v zgodovini premikale številne vojske, zato zgodovinarji te kraje imenujejo Regio Carsica Militaris. To je pokrajina Kras, kjer se srečujeta fliš in kamenina apnenec, kar je skozi milijone let povzročilo nastanek kraških pojavov, ki zaznamujejo površje in podzemni del krajine. Izgled pokrajine oblikujejo reke ponikalnice, ki ob stiku z apnencem izginajo v skalnih ponorih, presihajoča jezera, ki poleti presahnejo, vrtače in čudovite jame bogate s kapniki. Pod skalnimi previsi je svoje zatočišče našel že neandertalec in pračlovek in prav ob kraški reki Pivki so najpomembnejša najdišča stare kamene dobe v Sloveniji.

Reka Pivka je tri milijone let topila apnenec in ustvarila podzemne rove in dvorane Postojnske jame, v katerih je deževnica s površja prinašala raztopljen apnenec in ustvarila nebroj prečudovitih kapniških oblik. Ponor reke Pivke je dolg le sto metrov, a tako mogočen in veličasten, da so ga hodili občudovat že leta 1213, o čemer priča najstarejši najden podpis v Rovu starih podpisov. Opisal ga je zgodovinar Janez Vajkard Valvasor v znamenitem delu Slava Vojvodine Kranjske leta 1689, prvi načrt je po naročilu moža cesarice Marije

Terezije narisal matematik dunajskega dvora Nagel leta 1748. Kar dvakrat si je veliko katedralo ponora prišel ogledat avstrijski cesar Franz I leta 1816 ter 1818 in prav ob pripravah na njegov drugi obisk je domačin Luka Čeč odkril prehod v notranje dele jame, ki obsegajo 21 kilometrov podzemnih rogov. Njegovo odkritje predstavlja začetek turističnega razvoja Postojnske jame, njen prvi uradni obiskovalec pa je bil avstrijski prestolonaslednik Ferdinand, ki se je 17. avgusta 1819 vpisal v knjigo obiskovalcev. Od takrat je Postojnsko jamo obiskalo že 35 milijonov obiskovalcev, med njimi 150 kraljev, cesarjev in predsednikov držav. Visoki gostje prihajajo še vedno in pred kratkim so si jamo ogledali tudi jordanski princ ter japonska in tajska princesa. Postojnska jama je najbolj obiskana jama v Evropi, vsako leto jo obiše 500 000 obiskovalcev, ki si 4 km jame ogledajo z jamskim vlakcem na dvotirni železnici, 1 km najlepših delov jame pa peš. Ker je jama vodorav-

na in pot urejena brez stopnic, je ogled primeren tudi za starejše obiskovalce. Traja 90 minut pri stalni temperaturi 10 stopinj Celzija. V jami so biologi odkrili preko 100 vrst jamskih živali, zaradi česar je to z jamskim živalstvom najbolj raziskano in bogato območje na svetu. Začetek speleobiologije se je pričel leta 1797 z odkritjem človeške ribice, ki je še danes velik magnet za obiskovalce in leta 1832 z odkritjem jamskega hroščka drobnovratnika.

V drugi polovici 19. stoletja je izgradnja železniških prog omogočila, da so radovedni ljudje lažje potovali širom Evrope in spoznavali zanimive kraje. Skozi Postojno je 11. marca 1857 zapeljala železnica od Dunaja do Trsta, tega dne je Postojnsko jamo obiskal tudi avstrijski cesar Franc Jožef I z ženo Elizabeto. Domačini so jamo svečano osvetlili in jima v znak spoštovanja v Postojnski jami postavili obelisk. Bogastvo kapnikov Postojnske jame je na cesarja napravila tako močan vtis, da jo

je ponovno obiskal 15. julija 1883 ob praznovanju 600-letnice priključitve Kranjske ostalim Habsburškim deželam. Takrat je bila jama že osvetljena z električno razsvetljavo, skozi njo pa se je popeljal s prvo turistično jamsko železnico na svetu, ki so jo potiskali ljudje in je bila postavljena leta 1872. Tudi ostali člani Habsburške rodbine in vladarji drugih dežel so bili takrat redni obiskovalci Postojnske jame.

Sočasen napredek tiska in fotografije ter uvedba poštnih znamk so botrovali razcvetu tiskanja in pošiljanja razglednic, ki so bile odlično sredstvo za promocijo krajev in razvoj turizma. Najstarejša razglednica Postojnske jame je bila maja 1891 poslana na Dunaj. Do leta 1894 so bile razglednice z motivi krajev redke, nato pa je njihova uporaba strmo naraščala. Število odposlanih razglednic iz Postojne in Postojnske jame, ki je imela takrat za seboj že 75 let turistične tradicije, se je iz leta v leto povečevalo, še posebej v času prazno-

vanja binkošti in Marijinega vnebovzetja, ko so v Postojno vozili tudi posebni vlaki na praznovanje s plesom v Plesni dvorani Postojnske jame.

Uprava Postojnske jame je izkoristila ponujeno priložnost in na avstrijsko trgovsko ministrstvo na Dunaju nasloвила prošnjo za odprtje podzemnega poštnega urada v jami. 15. avgusta 1899, v času praznovanja Marijinega vnebovzetja, je ob Plesni dvorani 500 metrov v notranjost Postojnske jame, začel obratovati poštni urad. V jami oddane razglednice so opremili s dvokrožnim poštnim žigom, na katerem je pisalo ADELSBERGER GROTTE – POSTOJNSKA JAMA. Po dosegljivih informacijah je to najstarejši podzemni poštni urad na svetu, ki sta ga svetovna poštna zveza in avstrijska pošta leta 1901 vključili

v seznam poštnih uradov.

Poštni urad v jami je sprva deloval le ob posebnih priložnostih, po letu 1911 pa vsakodnevno. V njem so delali štirje poštni uradniki, saj so podatki o številu prodanih in poslanih razglednic vre-

dni občudovanja. Leta 1909 je bilo na binškošni ponedeljek prodanih 37.000 razglednic, leta 1911 na isti praznik že 75.000 razglednic, ob Marijinem vnebovzetju istega leta pa še 47.800 razglednic. Med poletno sezono so dnevno prodali med 6.000 in 11.000 razglednic.

V času prve svetovne vojne je bil v Postojni sedež poveljstva soške fronte avstrijske vojske, ki ga je leta 1915 obiskal prestolonaslednik Karel Franc Jožef. Armadno poveljstvo je božič 1915 praznovalo v Postojnski jami in takrat so uporabili dva posebna vojaška poštna žiga, ki sta med zbiralci posebej cenjena.

Leta 1920 je Postojnska jama postala del ozemlja kraljevine Italije. Zaradi uspešnega poslovanja jamske pošte so v istem objektu ohranili poštni urad, vse tam oddane razglednice pa so nosile žig POSTUMIA (GROTTE). Ker je število razglednic naraščalo in za praznik Marijinega vnebovzetja leta 1924 doseglo 78 000, so leta 1927 zgradili večji poštni urad v Koncertni dvorani, 1400 metrov od vhoda v jamo. Od leta

1935 so v jami uporabljali poštni žig POSTUMIA GROTTTE TRIESTE.

15. avgusta 1945 je bila Postojnska jama po končani drugi svetovni voj-

ni ponovno odprta za obiskovalce in je postala del Jugoslavije. Ta dan so v njej uporabili poštni žig POSTOJNA – JAMA. Od 25. junija 1991 je Postojnska jama del Slovenije in od 24. junija 2011 vse razglednice, oddane v Koncertni dvorani, nosijo poseben ilustrirani poštni žig z motivom človeške ribice in napisom 6230 POSTOJNA – POSTOJNSKA JAMA.

22. marca 2013 bo izšla v Sloveniji poštna znamka z blokom in ovitkom prvega dne z motivom prvega podzemnega poštnega urada v Postojnski jami. Gre za prvo skupno izdajo Pošte Slovenije in Pošte Avstrije, ki bo to znamko z blokom izdala 6. aprila 2013.

Danes je v razstavnem prodajnem objektu v Koncertni dvorani Postojnske jame urejena razstava o 114-letni zgodovini podzemnega poštnega urada. Obiskovalci lahko kupijo razglednice

in različne osebne znamke z motivi Postojnske jame. Na voljo je tudi razglednica s fotografijo prvega podzemnega poštnega urada, ki je bila objavljena v dunajskem časniku leta 1911, vse razglednice, oddane v jami, pa nosijo poseben poštni žig.

Posebno pozornost Postojnski jami je posvetila tudi Banka Slovenije, ki je 4. februarja 2013 izdala spominski kovancec za 2€ ob 800-letnici obiskovanja.

www.postojnska-jama.eu

Za ogled Postojnske jame imajo člani FZS do 4. maja 2013 poseben popust

Člani FZS imajo med 22. marcem in 4. majem 2013 ob predložitvi veljavne članske izkaznice filatelističnega društva, ki je vključeno v FZS, za ogled Postojnske jame, razstave v Koncertni dvorani o podzemnem poštnem uradu, razglednico po izbiri z znamko in podzemni poštni žig poseben 30 % popust.

Uprava Postojnske jame d.d.

Ogled Postojnske jame + razglednica po izbiri + znamka + jamski poštni žig + razstava o jamski pošti v Koncertni dvorani

17,50 € na osebo (odrasli) - redna cena storitve 25,00 € (odrasli)- **30 % popust**

9,59 € na osebo (otroci) - redna cena storitve

13,70 € (otroci do 15 leta starosti)- **30 % popust**

1,00 € na osebo (otroci do 5 leta starosti)- zavarovanje (splošni pogoji poslovanja podjetja Postojnska jama, d.d.)

Plačilo: gotovina ob identifikaciji s člansko izkaznico filatelističnega društva na blagajni podjetja Postojnska jama, d.d.

Popust velja tudi za družinske člane filatelista (2 odrasla in njihovi otroci, največ 5 oseb), ob identifikaciji s člansko izkaznico filatelističnega društva. V tem primeru pripada ena razglednica po lastni izbiri, ena poštna znamka in žig na osebo s člansko izkaznico ali družino.

Tomislav Trpkovski

Pošta na tleh današnje Republike Makedonije (1. del)

Republika Makedonija je svojo neodvisnost razglasila 8. septembra 1991. Država leži sredi južnega dela Balkanskega polotoka, kar ji daje geopolitično zelo zanimiv položaj. Ta položaj je bil v zgodovini razlog za mnoga osvajanja tujcev in za končno razdelitev ozemlja na začetku 20. stoletja v balkanskih vojnah med sosedomi Bolgarijo, Grčijo in Srbijo. Ker bi se rad izognil subjektivnim zgodovinsko-političnim ocenam odnosov med narodi na Balkanu, tega ne bom komentiral. V prispevku se bom ukvarjal s pošto in poštno službo, ki so jo izvajali na območju današnje Makedonije. V dolgi in razburkani zgodovini je bilo to območje pod različnimi oblastmi, ki so uvedle vsaka svojo poštno upravo in sistem prenosa pošte.

Pošta na makedonskih tleh v antičnih časih

Makedonska država

Pošto v antični Makedoniji je vzpostavil Filip II (382-336 p. n. št.). Z njegovim odlokom so bili določeni poštni sli, ki so raznašali pošto iz cesarskih dvorov v posamezne pokrajine in obratno. Njegov naslednik Aleksander Veliki (356-323 p. n. št.) se je še posebej posvetil organizaciji pošte oziroma prenosu sporočil in pošiljk. Zahvaljujoč pošti je redno dobival informacije iz vseh pokrajin in delov svojega cesarstva, poleg tega je s pošto po morskih poteh povezal Indijo z Egiptom, Malo Azijo pa je z Indijo povezal po cestnih poteh. Največjo pozornost je posvečal vzdrževanju dobrih zvez z Makedonijo. S svojih osvajalskih pohodov je redno pošiljal sporočila svoji materi Olimpiji in svojemu učitelju filozofu Aristotelu. Pošta je delovala vse do propada makedonske države leta 168 p. n. št., ko so rimske legije pri kraju Pinda premagale zadnjega makedonskega cesarja Perzeja (178-168 p. n. št.).

Rimsko cesarstvo

Rimska stela, ki prikazuje prenos pošiljk s kočijo s konjsko vprego

Prvi relevantni podatki o prenosu pisanih sporočil prihajajo iz časa začetka nove ere, ko je Rimsko cesarstvo za svoje potrebe organiziralo cestni poštni promet (*cursus publicus*). Notranja organiziranost poštnega prometa v Rimskem cesarstvu je bila regulirana s posebnimi predpisi, s katerimi se je določal način izvajanja poštne službe, razpored prevoza pošiljk, čas trajanja prevoza, zaščita tajnosti pisnih sporočil,

kazni za kršitelje in podobno. Ozemlje Makedonije je bilo sestavni del te zelo dobro organizirane prometno-poštne službe. Inštitucija *cursus publicus* je imela organizirana prenočišča, relejne postaje ter udobna prevozna sredstva za prevoz pošte in ljudi, ki so skrbeli za dobro delovanje prometa (*magister officiorum*).

Rimski *princeps senatus* je ustanavljal poštne postojanke po cesarstvu vzdolž glavnih cest. Postojanke so bile oddaljene med sabo približno 25 rimskih milj (37 km). V teh postojankah so se prenašalci sporočil lahko odpočili in tudi zamenjali konje. Poštne postojanke so bile pod direktno komando poveljnika telesne garde (*praefectus praetorio*).

Ena najbolj znanih cest iz časa Rimskega imperija na Balkanu, ki je bila opremljena s poštnimi postojankami, je bila Via Egnatia (via Ignacija), ki je imela velik pomen pri vzpostavitvi in vzdrževanju rimske pošte na ozemlju Makedonije. Cesta je bila široka 4-7 metrov in dolga 247 rimskih milj (567 km). Zaradi svoje odlične zemljepisne lege je bil prometni in poštni center tedanje pokrajine mesto Stobi. Mesto je nastalo v bližini izliva Črne reke v reko Vardar,

kar mu je zagotavljalo odličen položaj, saj so se tukaj križale poti s severa in juga ter z vzhoda in zahoda. Tako so iz tega kraja odhajale pomembne prometnice v pet smeri v Makedoniji. Vse rimske pošte so bile pod centralno poštno upravo.

Z dokončnim razpadom Rimskega cesarstva leta 476 je ozemlje Makedonije prešlo pod oblast Vzhodnorimskega cesarstva s Konstantinoplom kot glavnim mestom. Bizanc je obdržal vse

rimске poštnе ustanove, tudi način njihovega dela se ni bistveno spremenil. Leta 518 je hud potres na ozemlju Makedonije uničil večino poštnih uradov v mestih Skupi (Skopje), Lihnidos (Ohrid), Stobi, Heraclea Lincestis itn. Stanje se je še bolj poslabšalo s prihodom Slovanov na ozemlje današnje Makedonije.

Pošta v srednjem veku od prihoda Slovanov do prihoda Turkov

Vse do prihoda Slovanov in razcveta slovanske pismenosti so se sporočila prenašala ustno. Naslednja urejena pošta pod nadzorom in organizacijo države je funkcionirala v času cesarjev Samoila (969-1014), Gavriła Radomirja (1014-1015) in Jovana Vladislava (1015-1018).

V srednjem veku male fevdalne državnice niso imele interesa in denarja za organizacijo poštnе službe. Organiziranje prenosa sporočil se ni štelo za obveznost države. V času vladavine Stefana Uroša III. Dečanskega so podaniki morali redno izpolnjevati službo glasnikov, cesar Stefan Dušan (1331-1335) je službo še izpopolnil in izboljšal. Po izgubljeni bitki s Turki na Marici (1371) je Makedonija dokončno padla pod oblast Otomanskega imperija. S prihodom Turkov so prenehale obstajati vse takratne pošte in dotedanje oblike prenašanja sporočil in poštnih pošiljk.

Pošta v času Otomanskega cesarstva

Teritorialna ureditev Otomanskega cesarstva

Po zavzetju makedonskih ozemelj so turške oblasti pričele z vnovičnim vzpostavljanjem poštnega prometa, tako kot povsod v Otomanskem imperiju. Organizirale so kurirske - tatarske in surudžijske poštnе povezave. Tatarji so bili

Tatarski poštar

v bistvu kurirji, prenašalci sporočil in drugih pošiljk. Beseda tatar ne pomeni nacionalne pripadnosti, saj tatarji v tem primeru niso bili nacionalno opredeljeni; bili so pripadniki ljudstev na ozemljih, kjer so delovali, tako da so to lahko bili Srbi, Turki, Makedonci in tako naprej. Surudžije so bili spremljevalci tatarjev. Znano je, da so bili tatarji zelo vzdržljivi in vztrajni in da na svojih potovanjih večinoma niso počivali, ampak so samo zamenjali spremljevalce – surudžije in konje v obcestnih postajah in nadaljevali pot. Na začetku XV. stoletja so bile poštnе povezave izboljšane in dovršene. V XVI. stoletju so Turki ob cestah gradili karavan saraje – večje sprejemne tabore, kjer so se prenašalci sporočil in njihovi konji in kamele lahko odpočili. Oblast je najemala tudi oborožene čuvaje (zaptije), ki so skrbeli za varnost na poštnih prometnicah, še posebej na gorskih prelazih in kanjonih, kjer so se pogosto pojavljale razbojniške tolpe, ki so napadale poštnе in trgovske karavane. Vzpostavljene so bile tudi poštnе postaje – menzulane v večjih mestih v Makedoniji: Bitoli, Velesu, Skopju, Solunu itn.

V XVIII. stoletju so trgovci vzpostavili tako imenovane komisionarske poštnе urade v Bitoli, Debru, Prilepu, Skopju in v drugih makedonskih mestih, ki so vzdrževale poštnе zveze izključno za potrebe poslovanja trgovcev. V teh časih je bilo veliko Makedoncev nasilno razseljenih ali pa so rodni kraj zapustili

iščoč delo. Ti razseljeni Makedonci so vzdrževali stike z domačimi preko teh trgovskih poštних uradov. Tatarski poštari

Zaradi notranjih slabosti in anarhije je turška država dovolila nekaterim tujim državam organizirati prenos pošte in drugih pošilk čez njen teritorij. Tako je v začetku XIX. stoletja Avstrija organizirala prenos diplomatske in podobne pošte na relaciji Osijek-Brod-Sarajevo-Skopje-Solun-Seres. Francija je organizirala prenos pošte na relaciji Sežana-Ljubljana-Priština-Skopje-Kriva Palanka. Iz Skopja se je ta pošta razdelila na še tri druge smeri:

Skopje-Veles-Štip-Strumica-Gevgelija-Solun; Skopje-Skadar in Skopje-Carigrad.

S tatarsko pošto je iz Beograda preko Skopja-Velesa-Bitole-Soluna v Carigrad pošto pošiljal turški vezir v Srbiji.

Otomanski imperij in začetek obdobja uporabe poštних žigov

Administrativna in teritorialna ureditev Otomanskega cesarstva v XIX. stoletju

V XIX. stoletju je bilo Otomansko cesarstvo razdeljeno na več administrativno-upravnih enot, od najnižjih do najvišjih stopenj samostojnosti, na 36 vilajetov, 2 emirata, 1 odvisno kneževino in 5 avtonomnih pokrajin. Emirata sta bila na primer Bolgarija in Tunizija.

Ozemlje današnje Makedonije je bilo razdeljeno na 3 vilajete: Kosovski, Bitolski (Monastir) in Solunski (Selanik) vilajet. Kosovski vilajet je zajemal vzhodni in severozahodni del današnje Makedonije z mesti: Tetovo (Kalkandelen), Gostivar, Skopje (Uskup), Kumanovo (Komanova), Kriva Palanka (Egri Palanka), Štip (Ištib), Kratovo (Karatova),

Kočani (Kočana), Radoviš (Radovište), Pehčevo (Behčova), Berovo, Delčevo (Čarova) in Zletovo (Izletova). Bitolski vilajet je zajemal kraje v jugozahodnem delu današnje Makedonije: Debar (Debreji Bala), Ohrid (Ohri), Struga, Resen (Resene), Prilep (Perlepe), Kruševo (Karceva) in Bitola (Monastir) kot administrativno središče. V tretjem, Solunskem vilajetu, pa so bili zajeti naslednji kraji: Veles (Keuprulu), Gradsko (Gracko), Negotino (Negotin), Kavadarci (Tikveš), Bogdanci, Demir Kapija (Demirkapu), Gevgelija (Gevgili), Strumica (Ustrumca), Valandovo (Valandova) in Dojran (Doyuran).

Administrativna razdelitev Makedonije v sklopu Otomanskega cesarstva

Generalno reorganizacijo pošte je Turški imperij pričel leta 1840, ko je bilo 23. oktobra ustanovljeno ministrstvo pošt. Z ukazom Generalnega direktorja Cesarske pošte z dne 11. novembra je ministrstvo pošt naznanilo, da bo od takrat skrbelo za pošto navadnih ljudi tako kot za državno pošto. S tem je dejansko nastopilo drugo obdobje v razvoju pošte v Makedoniji pod turško oblastjo. Tako je bila prva turška državna pošta v Makedoniji odprta v Bi-

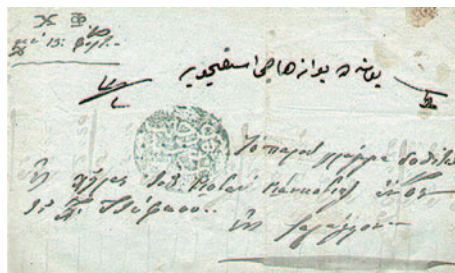
toli leta 1843. Naslednja je bila odprta pošta v Skopju leta 1849. Potem nekaj časa ni bilo novih pošt vse do leta 1864, ko je bila odprta pošta v Štipu. Sledili sta leta 1868 pošti v Kumanovu in Prilepu, leta 1871 pošte v Debru, Tetovu in Ohridu, leta 1875 v Velesu in Kruševu in leta 1876 v Strumici in Kratovu. Leta 1892 je imelo Turško cesarstvo 19 glavnih pošt. Ena od teh je bila glavna pošta v Solunu, ki je neposredno upravljala z vsemi poštami v Makedoniji. Pošta v Solunu je bila pod upravo Uprave pošt v Carigradu, ki ji je poveljeval sam sultan Mustafa Paša.

Zelo zanimivo področje v filateliji so vsekakor raznoliki žigi, ki so bili v uporabi na področju Otomanskega imperija pa tudi na področju Makedonije. Kot sem že omenil, se je prenova Turških pošt zgodila leta 1840 in leta 1843, ko so odprli prvi poštni urad v Makedoniji, v Bitoli, se je pričelo tudi žigovanje poštnih pošiljk na področju Makedonije. Takrat še ni bilo znamk, zato to obdobje imenujemo pred-filatelistično. Značilno za te žige je, da so »negativni«, to pomeni da je ves odtis temen, samo črke so svetle, za razliko od sodobnih žigov, kjer je obratno. Dolgo časa so bili v uporabi žigi izključno z arabsko pisavo.

Ob 100. obletnici uvedbe prvega žiga Turških pošt na tleh današnje Makedonije je Makedonska pošta leta 1994 izdala znamko z reprodukcijo žiga, ki je bil v uporabi na pošti Bitola (Monastir).

S prenovo poštne ureditve je Turški

Značilni negativni Turški žig Skopja iz leta 1851 zgoraj in iz leta 1855 spodaj

Negativni žig Monastir (Bitola) na pismu iz leta 1855

imperij načrtoval tudi uporabo poštnih znamk (1862), ki pa so v Makedonijo prišle s precejšno zamudo (1863-64). S prihodom znamk so se spremenili tudi žigi; prvi žigi so bili pravokotni. Na pravokotnem polju so bile pike in sicer 10 vrstic z 12 pikami, v sredino je bil

prazen prostor, kjer si je nahajalo ime pošte/kraja. Na sliki desno je žig Bitole iz obdobja 1863-64. Takšen tip žiga s pošte Skopje na pošiljkah ni registriran.

Dvokrožni žig Monastir (Bitola), brez datuma

Leta 1865 so prišle v uporabo poštné znamke tipa »Duloz« (prve Turške zobčane znamke), z njimi pa so prišli v uporabo novi dvokrožni žigi z arabskim napisom kraja, redko tudi z datumom.

Dvokrožni žig Skopja na pismu

Naslednja oblika žiga je dvojni ovalni žig, kot je na žig na dopisnici, poslani 1896 iz Velesa (takrat Keuprulu):

Podoben prejšnjemu ovalnemu žigu je spodnji dvojni pravokotni žig z zaobljenimi robovi Ostroga (Struga):

Ob koncu 19. stoletja in začetku 20.

V uporabi je bil tudi čisto pravokotni žig Istib (Štip)

stoletja so prišli v uporabo žigi, podobni žigom zahodnih držav. Žigi so eno ali dvokrožni, z imenom pošte v dveh pisavah (latinična in arabska pisava). Napis kraja je v krožnici ali med dvema krogoma. Na sredi kroga je datum, ravno tako v arabščini in v zahodni pisavi in številu letnic. Na sliki spodaj je žig pošte Istib (Štip) iz leta 1893.

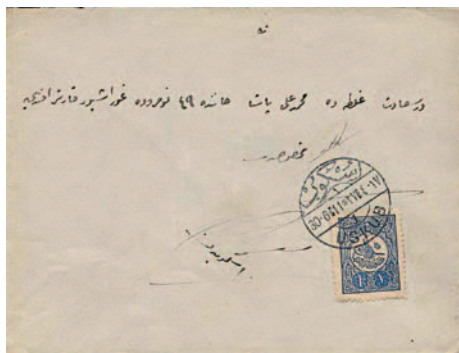
Žiga pošte Kalkan-Deleu (Tetovo)

Približno ob istem času so bili v uporabi tudi krožni žigi z mostom na sredini. V krogu zgoraj je napis pošte v arabščini, spodaj v latinščini. V mostu pa je

datum v arabščini in v zahodni pisavi in šteju letnic.

Žig pošte Resne (Resen)

Pismo poslano 30.6.1911 z žigom pošte ÜSKÜB (Skopje)

Leta 1900 so na ozemlju Makedonije delovale naslednje Turške pošte in poštni uradi: Bitola (Monastir), Valandovo (Vlandovo), Veles (Keupruli, Keupruli Veleze), Gostivar (Gostuvar, Gastoir), Debar (Debrei Bala, Debrei Zir), Delčevo (Čarova), Dojran (Dojuran), Kavadarci (Gavadar, Kavadar, Kavadra, Tikveš), Kičevo (Kirdžova, Kičova), Kočani (Kočana), Kratovo (Karatova, Kara Tova), Kriva Palanka (Palanga, Egri Palanka), Kruševo (Kruševo), Kumano vo (Kumanova), Ohrid (Ohrida, Ohri), Pehčevo (Behđova, Osmanie, Osma nie Meleš, Behđeva), Prilep (Prilepe),

Radoviš (Radovište, Radovišta), Resen (Resne), Skopje (Skopio, Uskip, Uskub), Struga (Stroga), Strumica (Strumđe), Tetovo (Kalkendelen, Kalkan Delen, Kalkan Dere) in Štip (Istib, Štib).

Leta 1903 so turške oblasti spet izvedle reorganizacijo pošt, z namenom zagotoviti čim bolj neposredno in decentralizirano upravljanje. V okviru te reorganizacije je bila glavna direkcija pošte Kosovskega vilajeta preseljena iz Prištine v Skopje, kjer je ostala vse do konca turške oblasti.

Originalni žig pošte Üskub (Skopje) iz začetka 20. stoletja in odtis podobnega žiga na znamkah.

tomi@mojster.si

Uporabljeni viri in literatura:

- »Makedonska pošta i Makedonski telekomunikacii« Risto Kostovski
- »Turske pošte na području Jugoslavije« Mirko Rašić
- »Srbija 1804 – 1918 istorija pošte i žigovi« Dr. Vojislav Mićović
- »Postal cancelation of the Ottoman Empire« part one »The lost territories in Europe« John H. Coles and Howard E. Walker
- »The administrative division and the post offices in the Ottoman Empire« Ugur A. Peker
- Wikipedia
- www.ebay.com
- »Premieres marques postales philateliques de Turquie« Orhan Brandt et Sadik Ceylan
- www.ebay.com

Henk Buitenkamp

Pot do nacionalnega žiga v Sloveniji

Da igra pošta pomembno vlogo pri procesih nacionalizacije, vedo tudi politiki. Državo SHS je sestavljalo več dežel z različnimi narodi, iz česar naj bi nastala ena država. Kakšno vlogo je v tem primeru imela pošta?

Srbija je že pred koncem prve svetovne vojne tiskala svoje poštno znamke v Parizu. Slovenija, Hrvaška in Bosna so zelo hitro po koncu vojne (pre) tiskale svoje lastne znamke. Učinek: nobene enotnosti. Razen znamk pa so v poštnem prometu pomebni tudi poštni žigi. V Srbiji si niso delali težav, tam so nadaljevali z uporabo starih žigov. V Črni gori so najprej uporabljali stare žige, kasneje pa nove, podobne srbskim.

V Sloveniji so že 8. januarja 1919 v Službenem listu št. 394 določili, da je treba stare žige "nacionalizirati", avstrijska, torej nemška imena, je potrebno odstraniti. Če to ne bi bilo mogoče (npr. če je v žigu samo nemško ime, ali če je žig poškodovan), potem se izdelala nov žig. Za izdelavo novih žigov so dobile naročila različne firme, kar je imelo za posledico zelo različne žige brez enotnosti. (Glej: Prof. dr. ing. Klaus Wieland, Verzeichnis der Postämter und Ortsstempel in Slowenien 1919 bis 1921, Arge Jugoslawien 1997).

V Bosni so žige nacionalizirali tako, da so odstranili besedilo „K. und K. Milit. Post“. Uradna odredba o tem ni poznana, vendar od približno 15. februarja dalje skoraj ni več najti žiga, ki ne bi bil tako nacionaliziran.

Na Hrvaškem (od konca oktobra 1918 je zraven spadala kronska dežela Dalmacija) so nacionalizirali žige tako, da so odstranili krono in obrnili datum (najprej dan namesto letnice). Vendar

Hrvatje niso bili tako zagreti za enotnost, čutili so se bolj Hrvate kot Južne Slované (glej H. Gosse, Übergangsstempel Slowenien 1918-1920, Arge Jugoslawien 1981/1982). Tudi v Dalmaciji niso imeli težav z italijanskimi krajevnimi imeni v žigih. (Glej: Martin Brumby, The Austro-Hungarian Postmarks Project, Volume I., Dalmatia, Great Britain 1997).

V odredbi Poštnega ministrstva št. 11.319, 22. aprila 1920, je bilo objavljeno, da se morajo zaradi povišanja poštne z uvedbo nove valute izdati tudi nove poštno znamke. Te znamke v parah in dinarjih so prva izdaja v Kraljevini SHS za celoten teritorij države vključno z Vojvodino, medtem ko so bile srbske izdaje namenjen samo Srbiji in Črni gori. (V Vojvodini – od plebiscita 25. 11. 1918 je bila del Srbije – niso smeli uporabljati srbskih znamk. Glej: Tonnes Ore, Banat and Backa, No. 77 Jugoposta – Great Britain 2006).

Ta izdaja (prva je bila 9. junija 1920 natisnjena znamka za 6 din) je pomenila pričetek enotnosti, ki jo je dokončno uvedla izdaja, napovedana z odredbo 42849, 26. 12. 1920; nove nacionalne poštno znamke za celoten teritorij kraljevine SHS (s Srbijo in Črno Goro) z motivoma skupnih simbolov: regent Aleksander in kralj Peter I. Te znamke so prišle na prodajne pulte 16. januarja 1921.

Stare pokrajinske znamke so s 14. aprilom 1921 postale neveljavne (z iz-

jemo portovnih znamk, ki so skladno z odredbo Ministrstva za PTT št. 63291, 22. 10. 1921, postale neveljavne 1. 11. 1921, časopisne znamke pa skladno z Odredbo št. 23963, 15. 6. 1921, neveljavne s 15. junijem 1921.)

Niso pa želeli poenotiti samo znamk, pač pa so morali postati enotni tudi poštni žigi v vsej državi. Ti so bili zasnovani že konec leta 1920 in odločeno je bilo, da se izdelajo v dveh tipih:

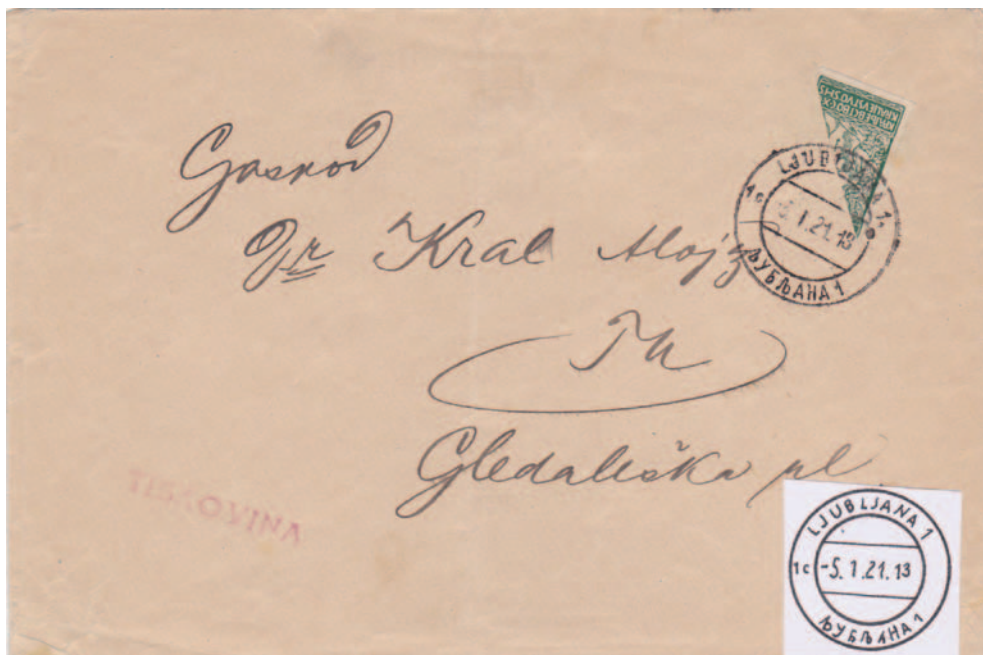
tip 1 za Srbijo, Vojvodino, Črno Goro in Bosno ima v gornji polovici krajevno ime zapisano v cirilici in v spodnji polovici v latinici;

tip 2 za Slovenijo in Hrvaško; zapisa v cirilici in v latinici sta obrnjena, zgoraj v latinici, spodaj v cirilici.

To pomeni, da so bili novi vsedržavni poštni žigi v uporabi prej kot pa skupne poštno znamke.

Iz nemščine prevedel Igor Pirc

Raziskovalci poštne zgodovine vemo, da se v takratnih časih odredbe niso uresničevale tako kot danes, na vseh poštah nekega teritorija isti dan, zato obstaja vprašanje, kdaj so se ti novi žigi pojavili na različnih slovenskih poštah. Vaše ugotovitve (po možnosti z digitalno kopijo žiga) prosimo pošljite na: ipirc711@gmail.com ali bojan.bracic@triera.net.

Najzgodnejša avtorju poznana uporaba takega poštnega žiga v Sloveniji je 5. 1. 1921. To pomeni, da so bili novi vsedržavni poštni žigi v uporabi prej kot pa skupne poštno znamke.

NATIS TE STRANI JE Z DONACIJO OMOGOČIL BOJAN BRAČIČ

Bojan Bračič

Prenos poštних pošiljk z jadralnimi letali

Ta prispevek je nastal že leta 2005 kot odgovor na v septembrski številki Poštних razgledov objavljen članek Začetki letalskega prometa v Sloveniji in je bil objavljen v isti reviji mesec pozneje. Ker bo maja letos poteklo 80 let od dogodka, zaradi katerega je Maribor omenjen v Guinnessovi knjigi o znamkah in je hkrati vzrok za nastanek tega zapisa, sem se odločil, da ga z nekaj manjšimi spremembami predstavim tudi bralcem Nove filatelije.

Avtorica omenjenega prispevka v Poštних razgledih (septembra 2005) je v zadnjem odstavku povzela ugotovitve iz dela G. Ajdiča in Z. Jerina Letalstvo in Slovenci od prve do druge svetovne vojne, po katerih bi naj v Slovenijo prispela prva jadralna letalska poštna pošiljka na svetu. Ker so podatki, ki sem jih o tem poletu zbral in o njih tudi že pisal¹, nekoliko drugačni od objavljenih v omenjeni številki Poštних razgledov, sem se odločil zapisati nekaj več o prenosih poštних pošiljk z jadralnimi letali. Prenos poštних pošiljk z jadralnimi letali ni bil nikoli izvršen zaradi resnične potrebe po takem načinu prenosa. Vselej je šlo za akcije jadralnih letalcev, ki so se povezali s pošto in/ali filatelisti, ali za akcije filatelistov, ki so se povezali s pošto in z jadralnimi letalci. Prvi znani prenos poštних pošiljk z jadralnim letalom je bil 30. avgusta 1923^{2,3} na IV. nemškem prvenstvu jadralnih letal v Gersfeldu, med dnevom letalca in odkritjem spomenika pilotom iz Wasserkuppe. Ob tem je pilot Fritz Stamer dosegel nacionalni rekord v dolžini preleta. Za to priložnost so organizatorji neuradno pretiskali znamki iz leta 1919, ki nista bili več veljavni za označevanje plačane poštne, zato štejejo nekateri ta prenos za neuraden. Že manj kot dva meseca pozneje, točneje 19. oktobra, bi naj izvedli prenos poštних pošiljk z

jadralnim letalom v Avstriji, na relaciji Wascheran pri Stockerau proti Dunaju². V Nemčiji so naslednji prenos poštних pošiljk z jadralnim letalom izpeljali avgusta leta 1924 ob petem prvenstvu jadralnih letal. Ob tej priložnosti je nemška pošta izdala tri posebne dopisnice za 5, 15 in 20 pfenigov. Sledili so prenosu pošiljk z jadralnimi letali iz Buchelberga v Lehnigen novembra istega leta in mesec kasneje iz Ritterna v Muhlhausen. Iz Buchelberga so v letu 1925 organizirali večje število prenosov poštних pošiljk z jadralnimi letali ob različnih prireditvah jadralnih letalcev. Organizatorja sta bila Aero klub iz Pforzheima in Akademski letalski klub univerze v Stuttgartu³. Ob teh akcijah so bili uporabljene različni priložnostni poštni žigi in/ali štampljke (nepoštne ali cachet žigi), ki so označevale prenos pošiljk z jadralnim letalom. V letih 1927, 1928 in 1929 so poštne pošiljke prenašali z jadralnimi letali iz Snežke (nekdanji Schneekoppe), vrha v Krkonoših na današnji češko-poljski meji, do različnih krajev v današnji Poljski³. Prenos poštних pošiljk z jadralnim letalom so organizirali leta 1930 v Švici ob drugi konvenciji pilotov jadralnih letal v Bachtelu. Z različnimi jadralnimi letali so pošiljke prepeljali na različne kraje v Švici.

Leta 1930 so izvedli prvi prenos poštних

pošiljk z jadralnim letalom preko celine. Pilot Frank M. Hawks je z jadralnim letalom 502M 30. marca odletel iz San Diega in z 12 funti filatelističnih poštних pošiljk in palmo, ki so jo prebivalci Los Angelesa poslali Newyorčanom, pristal šestega aprila ob štirih popoldne v Van Cortlandtu pri New Yorku. Med celotno 2860 milj dolgo potjo je sedemnajstkrat⁴ (po drugem podatku enaindvajsetkrat³) pristal in ponovno vzletel s pomočjo spremljevalnega dvokrilca Texaco No. 7, ki ga je pilotiral J. D. »Vojvoda« Jernigin. Razen nekaj strganih vlečnih vrvi, drugih problemov na poti ni bilo. O tem, koliko časa je dvokrilc vlekel jadralno letalo in koliko časa je to samostojno letelo, ni podatkov.

V tridesetih letih je bilo na različnih koncih sveta še več takšnih akcij v Nemčiji, Švici, Avstriji, Islandiji pa tudi v Avstraliji in še kje drugeje. Podatki niso sistemizirani. Nekaj je zbranih na osnovi kartic in pisem, opremljenih s priložnostnimi žigi in štampljkami ter poročil o aktivnosti letalcev. Zanimivo

je dejstvo, da v Avstriji štejejo za prvi uradni prenos poštних pošiljk z jadralnim letalom šele let 27. januarja 1933 od Dunaja proti Semmeringu, ko je ves dogodek spremljal poštni inšpektor N. Bacher³, kljub tovrstnemu prenosu, ki je bil opravljen v Avstriji že leta 1923 in reklamnima poletoma z jadralnim letalom, združenima s prenosom poštних pošiljk na isti relaciji že 30. decembra 1932 in 22. januarja 1933.

Prenos poštних pošiljk z jadralnim letalom Schockelfalke iz Gradca v Maribor, ki ga je opravil 14. maja 1933 Walter Müblbacher, štejejo^{2,3} kot prvi mednarodni prenos poštних pošiljk z jadralnim letalom. Akcijo je organizirala letalska akademska skupina z graške univerze³, sodelovali pa so seveda graški filatelisti in avstrijska pošta, ki je ob tem izdala posebno dopisnico. M. Meršnik je v Večeru, 14. 5. 1983 (Dopisnice z jadralnim letalom) zapisal izjavo W. Mülbacherja v intervjuju ob obletnici tega dogodka, da so bile za prenos izdane posebne znamke, s katerimi bi naj bila

Walter Müblbacher, pilot jadralnega letala Schockelfalke, ki je bil 50 let pozneje samo kopilot (Foto: Večer)

opremljena prenesena pisma. Podatki o izdanih avstrijskih znamkah⁵ in najdene pošiljke tega ne potrjujejo. Pisma so bila v glavnem opremljena z znamkami za letalsko pošto, ki so jih izdali v Avstriji med leti 1925 in 1930. Verjetno je šlo za zamenjavo pojmov (dopisnice so tako kot znamke poštne vrednotnice), saj pilot letala ni bil poznavalec filatelije. Različni so tudi podatki o številu prepeljanih pošiljk. Müblbacher se spominja, da je bilo pošiljk 5000, medtem ko Ajdič in Jerin govorita o 3000 dopisnicah in 900 pismih. Akcija je bila široko načrtovana, saj so pošiljatelji, ki so želeli prenos pošiljke z jadralnim letalom, lahko oddali pošiljke na graških poštah že prej. Pošiljke so razen ob sprejemu žigosali tudi na poštnem uradu na graškem letališču, saj so organizatorji prenosa pošiljke označili le s priložnostno štampiljko (cachet žigom) na katerem ni točnega datuma prenosa. Po prihodu na staro mariborsko letališče ob Tržaški cesti so pošiljke žigosali s posebnim trikotnim žigom, kakršni so bili v uporabi za letalske pošiljke. Ta žig je

Jadralno letalo Schockelfalke na hrbtni strani dopisnice

edini žig za letalsko pošto, na katerem je ime Maribor. Kdo je žig pripravil (pošta, člani Aerokluba Maribor, filatelisti ali vsi skupaj), mi še ni uspelo izvedeti. V poročilih o akcijah Filatelističnega kluba Maribor o tem ni nobene besede, saj je bil klub ustanovljen šele avgusta tega leta⁶. Mariborski filtelist Milan Klemenčič je zatrdil, da so skoraj celotno organizacijo tega leta imeli v rokah Avstrijci. Po napisu na žigu (POŠTNO JADRALNI POLET GRAZ – MARIBOR / AEROKLUB MARIBOR 14. 5. 1933)

Cachet žiga, ki so ju uporabljali za označevanje z jadralnim letalom prepeljanih pošiljk.

lahko sklepamo, da mariborski filatelisti pri tej akciji niso imeli velike vloge, kar pa ni nujno res. Ta polet je kot prvi mednarodni prenos poštних pošiljk z jadralnim letalom vpisan v Guinnessovi knjigi o znamenjih.

Vpletenost avstrijske pošte (izdaja posebne dopisnice) kaže na to, da je bil ta prenos poštних pošiljk z jadralnim letalom »generalka« za še tri takšne prenose, ki jih je organizirala sama pošta ob veliki filatelistični razstavi WIPA' 33 na Dunaju. Z jadralnim letalom Austria-II je Robert Kronfeld 13., 14. in 18. julija 1933 prepeljal poštne pošiljke v Budimpešto, Milano in Innsbruck.

Do začetka II. svetovne vojne je bilo izpeljanih še nekaj takih akcij v Evropi, Avstraliji in Ameriki, ponovno pa se je njihovo število povečalo v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. O razsežnosti takih prenosov poštних pošiljk govorijo podatki iz knjige Simine Short Glider Mail, v kateri opisuje prenose pošiljk z jadralnimi letali od leta 1923 do 1986 v 34 državah. Ob tem je bilo izdanih čez 400 priložnostnih ovitkov in kartic in v uporabi čez 300 priložnostnih žigov in vinjet.

Petdeset let po zdaj skoraj že znamenitem prenosu poštних pošiljk z jadralnim letalom iz Gradca v Maribor so člani športno-letalskega društva Albatros iz Gradca akcijo ponovili. Jadralno letalo, v katerem je bil W. Müblbacher tokrat samo kopilot, je pristalo na novem letališču v Slivnici. Avstrijski zbiralci so ob tem jubileju pripravili posebne kartice. Iz Gradca so jih pripeljali 3000, opremljenih s starejšo avstrijsko znamko in priložnostnim poštним žigom. Te kartice so na letališču, kjer je delovalo izpostavljeno okence mariborske pošte, žigosali z dnevnim žigom kot dohodnim žigom. Zaradi velikega števila kartic sva pri žigosanju sodelovala tudi člana FD

Spominska kartica, ki so jo z jadralnim letalom prenesli iz Gradca v Maribor (zgoraj) s podpisi pilota in kopilota. Spodaj je kartica, ki je potovala iz Maribora v Gradec.

Maribor Stanko Puhr in avtor tega zapisa. Avstrijski jadralci so pri povratku odpeljali s seboj 1300 posebnih kartic, ki pa so bile opremljene z našimi znamkami in seveda žigosane z žigom mariborske pošte.

1. B. Bračič, *Neobičajne poti zračne pošte, Prešernov koledar 2002, Ljubljana 2001*
2. James Mackay, *Guinness Buch der Briefmarken, Ullstein, 1985*
3. Henryk Juszcak, *Soaring in Philately, www.glider-pile.pl*
4. www.acepilots.com, Frank Hawks, *1930 The Glider Flight*
5. MICHEL, *Europa-Katalog West, 2000/01, Schwaneberger Verlag GmbH, München*
6. B. Bračič, *70 let Filatelističnega društva v Mariboru, FD Maribor, Maribor 2003*

Obisk pri Urški Žolnir

Z našim filatelističnim krožkom smo odšli na obisk k Urški Žolnir v judo klub Z'dežele Sankaku na Lopati pri Celju. Ko smo prišli tja, nas je sprejel Urškin trener g. Marjan Fabjan, ki nam je pokazal svojo obsežno zbirko starih športnih rekvizitov. Videli smo najstarejšo žogo v Sloveniji, najstarejši bob, najstarejšo blazino za judo, različne stare smuči, zelo staro kolo ... Naš mentor, g. Tone Petek, mu je podaril katalog vseh športnih znamk, ki so izšle v Evropi in pinceto za znamke.

Kmalu je prišla Urška Žolnir, ki nam je prinesla svežo potico. Naš mentor je tudi njej podaril pinceto za znamke in zbirko znamk, ki so izšle v Jugoslaviji v letu njenega rojstva. Urška Žolnir je vsakemu od nas dala svojo fotografijo,

ki nam jo je tudi podpisala. Prav tako nam je s svojim podpisom obogatila pisemsko ovojnico – ovojnico prvega dne, na kateri je znamka, ki jo je Pošta Slovenije izdala ob Urškini osvojitvi zlate kolajne na olimpijadi v Londonu. Te ovojnice je vsem članom našega krožka podarila Pošta Slovenije. Seveda je sledilo tudi obvezno fotografiranje z olimpijsko zmagovalko.

Ko smo odhajali, smo si šli pogledat še londonski avtobus, ki ga je g. Marjan našel zapuščenega in ga, kot je pred olimpijado obljubil, pobarval rdeče, ker je ena izmed njegovih tekmovalk, natančneje Urška Žolnir, osvojila odličje na olimpijskih igrah.

Klara Drogenik, 9. b OŠ Frana Kranjca

Z obiska pri U. Žolnir. V zadnji vrsti od leve: Marjan Fabjan. Urška Žolnir in Tone Petek (Foto: V. Ferant)

Mednarodna enovitrinska (enookenska) filatelistična razstava Hrvaška – Slovenija, Slavonski Brod 2012

Na posebno povabilo, ki je že pomenilo uresničevanje med Maribofilo 2012 podpisanega sporazuma med filatelisti dveh sosednjih držav, se je specializirane razstave eksponatov v eni vitrini udeležilo 13 slovenskih razstavljalcev z 19 eksponati v tekmovalnem delu. Bojan Bračič, ki je bil na tej razstavi slovenski komisar in član sodniške žirije, je razstavljal v netekmovalnem delu. Razstava je bila najprej zamišljena v rangu kontinentalne razstave, kasneje pa je bila na predlog sodniške žirije prestavljena v razstavo I. ranga. Slovenski razstavljalci so se dobro odrezali, saj sta dva konkurirala celo za Grand Prix razstave, ki ga je nazadnje

dobil Željko Ređep. Sicer pa so prislužili dve zlati (Peter Suhadolc in Alojz Tomc), eno veliko pozlačeno (Kristjan Maver), pet pozlačenih, štiri velike srebrne, pet srebrnih in eno posebreno medaljo ter eno diplomo. Vsi rezultati so objavljeni na spletni strani www.fzs.si. Da bi pospešili zanimanje za filatelijo in pripravljane filatelističnih zgodb, so bila v okviru razstave pripravljena tri predavanja: B. Bračič, Kaj je to filatelija? (in kaj vse zbirajo filatelisti), D. Filjar, Poštna zgodovina (bistvo tega zbirateljskega področja) in D. Stella, Filatelistov pribor in pripomočki. Kljub neprimernemu vremenu so bila predavanja dobro obiskana.

Moje znamke – moja ideja

Kljub pravočasnemu oglaševanju se je za sodelovanje na tej specifični razstavi prijavilo manj razstavljalcev, kot je organizator FD Maribor pričakoval. Razstavljenih je bilo le 11 eksponatov, od tega sedem slovenskih in štirje hrvaški; šest so jih pripravili mladi, pet odrasli zbiralci. O vzrokih za tako skromen interes smo že razmišljali in bomo prihodnjič poskusili kaj spremeniti v pravilih, čeprav teh praktično skoraj ni bilo.

Razstavljene zgodbe so ocenjevali obiskovalci. Kakšen je bil obisk, je težko reči, saj ni bilo potrebe in časa, da bi nekdo dežural ob razstavi. Ob zaključku razstave je bilo v glasovalni škatli 48 glasovnic. Verjamem, da bi jih bilo več, če bi bila razstava postavljena v bolj atraktivnem delu nakupovalnega

središča, toda kot pravi rek: »Podarjenemu konju se ne gleda v zobe«; prostor za razstavljanje smo dobili zastonj. Več kot polovica glasovalcev (21) se je odločila, da bo glasovala anonimno, drugi so na glasovnice pripisali svoje ime in naslov. Tako smo skladno z obljubo izžrebali dobitnika Letne mape znamk 2011. To je: Zdenka KRANJIC, Ulica heroja Lacka 10, 2230 Lenart v Slovenskih goricah.

Največ glasovalcem je bila najbolj všeč zgodba z naslovom Čebele in čebelarstvo, ki jo je pripravila Amadea Flek iz filatelističnega krožka na OŠ Martina Krpana v Ljubljani, ki ga že precej let očitno uspešno vodi Roman Mržljak. Na drugo mesto se je uvrstila zgodba Moje sanje – moje potovanje, ki

Del razstave in glasovalna skrinjica (Foto: M. Bračič)

jo je pripravila mlada Tijana Drljača iz Kopra, na tretje pa zgodba Moje življenje Mitje Lešnjaka iz Škofje Loke. Vsem iskreno čestitamo. Vsi razstavljavci so dobili Diplome za sodelovanje in praktično darilo v obliki Letne mape znamk. Avtorica zgodbe, ki je bila najbolj všeč večini, pa bo dobila še posebno nagrado, kot je bilo obljubljeno v povabilu za

sodelovanje.

Še zanimiva podrobnost. Zgodba mlade Amadee je bila pripravljena na način, kot se pripravljajo tekmovalni eksponati v odprti filateliji iz tematike, čeprav je pravilo dopuščalo najrazličnejše možnosti prikaza, ki ga je večina izkoristila.

Noč muzejev – Đurđevac

Ena od nalog organiziranih filatelistov je tudi propaganda našega konjička; z njim poskušamo spoznati tiste, ki so do sedaj znamke občudovali samo od daleč.

Za take akcije je kup možnosti, le najti jih je treba. Opisano akcijo bi lahko uvrstili v poglavje Primer dobre prakse.

Noč muzejev je evropski projekt, v katerem sodelujoče ustanove v večernem in polnočnem času pokažejo svoje zbirke in razstave ter pripravijo različne programe, med katerimi so priljubljeni zlasti koncerti, pogovori, predavanja,

vodstva po razstavah in različne delavnice. V sosednji Hrvaški, kjer take aktivnosti tečejo od leta 2005, je bila letošnja noč muzejev v petek, 25. januarja. Med 100 različnimi muzeji po državi se je v akcijo vključila tudi galerija Stari grad v

Đurđevcu, v kateri je sodelovanje v tej vedno bolj popularni akciji že tradicija. Za letos so se odločili sprejeti ponudbo filatelistov in jim tako dati priložnost, da predstavijo svojo dejavnost.

To priložnost je izkoristila skupina filatelističnih zanesenjakov in z majhno pomočjo Hrvaške pošte in Hrvaške filatelistične zveze (posoja in prevoz 60 vitrin) pripravila zanimivo demonstracijsko filatelistično razstavo, ki obsega najrazličnejše vrste eksponatov in tako obiskovalcem prikaže različne načine zbiranja in razvrščanja filatelističnega gradiva. Na razstavi, ki je bila odprta do 23. februarja 2013, so poleg hrvaških s šestimi eksponati sodelovali tudi slovenski zbiralci Veni Ferant ter Staša in Bojan Bračič.

Entuziasti (z leve): D. Filjar, B. Bračič, D. Stella in I. Drašković

Program Noči muzejev se je začel ob 19.00 in je obsegal uvodno predavanje Kaj je to filatelija, svečano odprtje razstave, koncert kitarskega dueta Sonorus s pevko in koncert klavirista Leona Horvata. Poseben »štimmung« celotni prireditvi, ki je s prijateljskim druženjem in ogledom stalne postavitve galerije trajala čez polnoč, so dale Đurđevčanke, združene v Forum žena grada Đurđevca, ki so za obiskovalce pripravile različno slano in sladko pecivo ter nekaj drugih dobrot, tipičnih za ta kraj. Po za-

slugi župana pa nista manjkala niti tople čaj in kuhano vino; zunanje temperature so bile ta večer krepko pod ničlo.

Dvorana je bila skoraj zasedena že deset minut pred predavanjem (Foto: D. Filjar)

Obisk na prireditvi je bil kljub neprijaznemu vremenu in dejstvu, da je bila v tistem času polfinalna tekma hrvaške rokometne reprezentance, precej nad pričakovanjem. Za predavanje Bojana Bračiča so morali v dvorano prinesiti dodatne stole, saj se ga je udeležilo okrog

Predavatelj v elementu (Foto: D. Filjar)

60 poslušalcev, celotno prireditev pa je obiskalo čez 150 ljudi. Tihomir Bilandžić, Ivan Drašković, Dario Filjar in

Dario Stella so pokazali, da se da za promocijo filatelije marsikaj narediti tudi z zelo malo sredstvi, seveda pa z veliko mero dobre volje. V Sloveniji je noč muzejev vsako leto tretjo soboto v juniju, torej je še čas za kakšno podobno akcijo, le nekaj volje je treba zbrati.

Bojan Bračič

Obiskovalci so si z zanimanjem ogledovali razstavljenno (Foto: D. Filjar)

Srečko Beričič 150. obletnica ustanovitve Narodne čitalnice Škofja Loka

Slavnostna akademija Beseda v Loki, od Narodne čitalnice do sodobne knjižnice, ki so jo priredile loške kulturne organizacije v petek, 23. novembra 2012, v Sokolskem domu Škofja Loka, je bila posvečena 150. obletnici ustanovitve Narodne čitalnice Škofja Loka.

Tradicija govornih in pisanih slovenskih besed na Loškem je bila dolga in kontinuirana (znameniti Brižinski spomeniki so bili najdeni v popotnem obredniku freisinškega škofa Abrahama,

prvo slovensko dramsko besedilo Škofjeloški pasijon, ki ga je napisal kapucinski pater Romuald v začetku 18. stol). Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka je sodelovalo s priložnostnim po-

Srečko Beričič s poštnima delavkama

Utrinek z razstave

ki je bil prvi loški zemljiški gospod v letih 973-994, dolgo ohranjene prve natisnjene knjige slovenskih protestantov,

štanim žigom in postavilo filatelistično razstavo z dvema zbirkami članov društva: Pesniki in pisatelji Evrope avtorja

Bojana Šeseka in Pisave avtorja Primoža Čebulja, ki si jo je ogledalo okoli 200 obiskovalcev te kulturne prireditve. Na izpostavljenem okencu Pošte Slovenije je bil na razpolago priložnostni poštni žig in osebne poštne znamke Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka. Filatelistična razstava je bila odprta do 3. decembra 2012.

Izdaja priložnostnega žiga in razstava FND Klasje, Beltinci

Ob 30 letnici moškega pevskega zbora Sodar, Gančani je FND Klasje 24. decembra 2012 izdalo priložnostni žig, ki je bil v uporabi na pošti v Beltincih. Ob tej priložnosti je bila na ogled v gasilskem domu Gančani tudi filatelistična razstava na temo božične izdaje Pošte Slovenije. Filatelistične eksponate je prispeval Slavko Šebjan, razstavo je postavil Marko Kolar, pomagal mu je Jože Andrejek vse skupaj pa je fotografirala Natalija Vinčec.

Slavko Šebjan

Razstava znamk iz serije Z žlico po Sloveniji na Srednji šoli za gostinstvo in turizem Celje

Zanimanje za filatelijo pri srednješolski mladini je po izkušnjah mnogih znatno manjše kot med osnovnošolci. Razlogov za to je več in jim na tem mestu ne namenjam posebne pozornosti. Ugotovljeno stanje se mi je zdelo dovolj zanimivo, da sem si ga zastavil kot majhen izziv, kako ta atraktiven hobi približati tej populaciji. Sestal sem se predsednikom aktiva ravnateljev srednjih šol na Celjskem, profesorjem Izotkom Leskovarjem (ravnateljem Srednje šole za gostinstvo in turizem Celje) in mu predstavil naslednjo zamisel.

Na srednjih šolah Celjskega pripraviti nekaj manjših, tematskih razstav slovenskih znamk, vezanih za usmeritev šole, razstave pa popestriti s komplementarnimi, generaciji primernimi vsebinami. Odziv je bil nad pričakovani. Ravnatelj profesor Leskovar je takoj sprejel pobudo in ponudil »svojo« šolo kot mesto prve prireditve. In ne samo to. V pripravljalni skupini sodelujejo tudi predavatelji in dijaki šole. Postopoma se je izoblikoval koncept prve tovrstne prireditve, ki zajema poleg razstave slovenskih znamk iz serije Z žlico po Sloveniji še nekaj sorodnih vsebin oziroma točk:

- šola bo natisnila posebno razglednico,
- naročene so že posebne osebne znamke,
- v pripravi je izdelava priložnostnega poštnega žiga te prireditve,
- dijakinje in dijaki bodo v posebnih oblačilih in s starodavnimi tiskarskimi pripomočki tiskali priložnostne tiskovine,

- ob razstavi znamk bo še manjša razstava starejše tematske literature, pripomočkov,...

- šola bo pripravila vrsto jedi iz nabora znamk »Z žlico po Sloveniji«,

- poseben gost prireditve bo dr. profesor Janez Bogataj,

- da bodo dijaki dodatno prišli na svoj račun, smo povabili popularnega kantavtorja Adija Smolarja,

- za vinsko druženje s posameznimi jedmi smo povabili znanega strokovnjaka, novinarja, pisca,

slikarja in viteza reda Svetega Fortunata gospoda Draga Medveda, ki bo med drugim tudi povezovalc prireditve,

- Pošta Slovenije zagotavlja nekaj kviz vprašanj za dijake, s primernimi nagradami,

- poleg tega pa pričakujemo še nekaj zanimivih in pomembnih gostov.

Med številnimi povabljenimi bodo tudi ravnatelji srednjih in osnovnih šol. Zadnja točka sporeda pa vključuje napoved in povabilo na podobno prireditve na Šolo za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje. Prepričan sem, da bo prireditev zanimiva tudi za lokalne in druge medije. Poudarek prireditve bo na slovenski znamki, filateliji in na srednješolski mladini. Oni bodo v središču pozornosti.

In kdaj bo to? V sredo 20. marca 2013, ob 11.00 na Srednji šoli za gostinstvo in turizem Celje.

VABLJENI!

Tone Petek
tone.petek@t-1.si

Sodni zbor pri FZS

1. Sodniška področja

FZS imenuje nacionalnega sodnika za eno ali več področij, ki jih sestavljajo razstavnici razredi FIP:

Tradicionalno (TR) področje z razredi:

- tradicionalna filatelija (tr)
- poštna zgodovina (ph)
- poštna celina (ps)
- earofilatelija (ae)
- astrofilatelija (as)

Tematsko (TH) področje z razredi:

- tematska filatelija (th)
- maksimafilija (ma)
- razglednice (ra)

Preostala področja (PR) z razredi:

- mladinski razred (yo)
- filatelistična literatura (li)
- fiskalni razred – kolki (fi)
- odprta filatelija (op)

2. Člani sodnega zbora pri FZS (2012)

Mednarodni sodniki:	
Mihael I. FOCK	FEPA - tr
Peter SUHADOLC	FIP + FEPA - th
Nacionalni sodniki:	
Bojan BRAČIČ	TR (ph , th, of), tr , li , yo, ma, ra
Staša BRAČIČ	TH (th), yo
Vencel FERANT	TH (of , th)
Mihael I. FOCK	TR (tr , ph), li , fi
Veselko GUŠTIN	TR (ph), th , li
Branko MORENČIČ	PR (li), ph
Igor PIRC	TR (ps , ph), ra , fi
Peter SUHADOLC	TH (th), tr , ps , ph , yo, ma
Alojz TOMC	TH (th), tr , ra

LEGENDA

TR (x) in TH (x) = Primarno področje za katerega je sodnik strokovno usposobljen
xx = področje, na katerem ima sodnik razstavljen eksponat poleg primarnega področja
yy = področje, ki ga sodnik obvlada

Oznake za posamezna področja izvirajo iz angleških imen, razen pri razglednicah, ki zaenkrat še niso zajete v razstavne razrede pri FIP.

Pripravil Peter Suhadolc
suhadolcpeter@gmail.com

Predstavitve znamk

Pomembno vlogo pri propagiranju našega konjička, kar je ena od temeljnih nalog FZS, imajo tudi predstavitve novih znamk Pošte Slovenije. Zveza se je v zadnjem letu pri tem še posebej angažirala in organizirala nekaj odmevnih predstavitev znamk, ki se jih je udeležilo večje število ljudi. Organizacijo teh predstavitev v glavnem vodi podpredsednik FZS Igor Pirc. Na nekaterih smo pogrešali zbiralce iz domačih in sosednjih društev.

Poleg predstavitev, o katerih smo že poročali (J. Gerstner, Ob žici okupirane Ljubljane, Maribofila 2012) je treba omeniti še:

Marec 2012, Flora Botaničnega vrta v Ljubljani

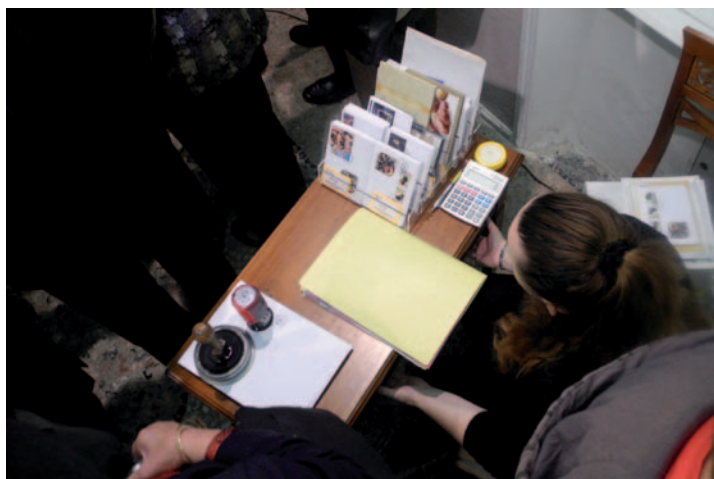
Skupaj z Botaničnim vrtom smo pripravili program in pogostitev, pridobili smo tudi razstavno zbirko Vrtnice avstrijske razstavljavke ge. Brunner.

Vse znamke marčevskega izida smo pomagali predstaviti (B. Bračič) v okviru Collecte 2012.

September 2012, Črmlji. Predstavitve v Dolu pri Ljubljani je bila v skupni organizaciji Pošte, PE Ljubljana, Čebelarke zveze Slovenije in FZS. Ob tem je

Medene dobrote s posebnega kota (Foto: S. Bračič)

Zaradi gneče se je dalo poštne okence posneti samo iz ptičje perspektive (Foto: S. Bračič)

bila razstavljena zbirka Čebele ge. Haler iz FD Žalec, čebelarji pa so pripravili nekaj dobrot izdelanih na bazi medu in drugih čebeljih izdelkov.

November 2012, Z žlico po Sloveniji. Odmevna predstavitve znamk s praženim krompirjem in kranjsko klobaso, ki smo jo v FZS začrtali že spomladi in pridobili poleg Društva za pri-

I. Pirc pozdravlja množico zbranih na predstavitvi znamke s čmrlji (Foto: M. Bračič)

znanje praženega krompirja kot samostojne jedi še proizvajalce kranjskih klobas GIZ Kranjska klobasa in dolenske vinogradnike. Na atraktivni lokaciji ob Ljubljani so pripravili pogostitev (240 klobas, 60 kg krompirja, veliko steklenic cvička) in prijetno druženje filatelistov in nefilatelistov, kljub bolj kislemu vremenu.

November 2012, Slovenski film - Triglavske strmine. Povezali smo Planinski muzej Slovenije, AGRFT in Pošto Slove-

Kulturni program so prispevali glasbeniki z lesenimi instrumenti. (Foto: M. Kobal)

Člani Društva za priznanje krompirja kot samostojne jedi pri delu. (Foto: M. Kobal)

Zahvala, ki jo je v imenu Društva za priznanje krompirja kot samostojne jedi prejela FZS; levo predsednik P. Suhadolc. (Foto: M. Kobal)

Planinski muzej v Mojstrani (Foto: M. Pevec)

nije, PE Kranj ter dogovorili projekcijo filma Triglavске strmine. Ob tem je bila razstavljená mednarodno nagrajena zbirka P. Suhadolca Osvajanje nekorišnega sveta – zgodovina alpinizma.

25. januar 2013, Fran Miklošič – Predstavitve je prostorih mestne hiše v Ljutomeru bila pripravljena v dogovoru z Občino Ljutomer in PS, PE Murska Sobotá. B. Bračič je razstavil priložnostno

Glavni akterji predstavitve od leve: direktorica PE Kranj, I. Pirc, P. Suhadolc in I. Koršič (Foto: M. Pevec)

zbirko Slovenski književniki in jezikoslovci, Ljutomerčani pa so prispevali nekaj prleških dobrot.

Na vseh predstavitvah je delovalo izpostavljeno okence Pošte Slovenije s prvodnevnimi žigi, Pošta pa je za udeležence vselej pripravila tudi promocijske mapice in nekaj prisotnih obdarila s prvimi izvodi znamk, ki jim je bila predstavitve namenjena.

Dvorana v Planinskem muzeju je bila polna. V prvi vrsti na desni Staša Bračič, ki je »sokriva«, da je Pošta Slovenije v program uvrstila serijo znamk Slovenski film, kot je na predstavitvi pojasnil prof. Igor Koršič iz AGRFT. (Foto: M. Pevec)

Naslednje predvidene predstavitve v letu 2013 so objavljene v Planu dela IO FZS, lahko pa, da se jim bo pridružila še

kakšna, ki je ta hip še ni v planu.

Bojan Bračič

Mihael I. Fock s polo novih znamk (Foto: J. Pojbič)

Povezovalka programa Nataša Horvat iz Pošte Slovenije PE Murska Sobota (Foto: J. Pojbič)

Šesto okno 2013 Kranj

FILATELISTIČNA RAZSTAVA
12. – 21. SEPTEMBER 2013

Filatelistična razstava enovitrinskih razstavnih zbirk Šesto Okno Kranj 2013

Rok za prijave zbirk je 30. maj 2013. Vse o razstavi na www.fzs.si

Igor Pirc

Skupna izdaja slovenske in avstrijske pošte – Poštni urad v Postojnski jami

FZS že kako leto in pol tvorno sodeluje pri pripravi predstavitev novih slovenskih poštних znamk. Po odmevnem dogodku v stari Ljubljani novembra lani, ko sta bili predstavljeni znamki iz serije Z žlico po Sloveniji, se nam marca obeta doslej največja prireditvev, posvečena novi znamki.

Slovenska in avstrijska pošta sta se na predlog upravljavcev Postojnske jame odločili, da izdata skupno znamko, posvečeno najstarejšemu poštnemu uradu v podzemni jami. Blok z eno znamko je oblikoval uveljavljeni oblikovalec Matjaž Učakar; poštni upravi pa sta jo natisnili, čeprav gre za skupen motiv, vsaka v svoji izbrani tiskarni.

Idejo uprave Postojnske jame, da se znamko predstavi v Jami, smo s strani Filatelistične zveze nadgradili s predlogom, da predstavitvi obeh znamk pripravimo skupaj z avstrijsko filatelistično zvezo (ÖVPh) in avstrijsko Pošto. Tako bo v **petek, 22. marca 2013**, velika prireditvev v Postojni. V Jamskem dvorcu bo že pred odhodom v Jamo na voljo filatelistična ponudba obeh poštних uprav in obeh filatelističnih zvez. FZS je za letošnji esej izbrala znamko iz prav tega bloka. Ob 12.15 bo sledil odhod z jamskim vlakom na prireditveni prostor v Koncertni dvorani, povezan s skrajšanim ogledom jame.

Vstop v Jamo bo za udeležence predstavitve znamke brezplačen. Za ta namen smo zbrali vse naslove članov FZS, Pošta Slovenije je naslovila kuverte in jih skupaj z vabilom dostavila Pošti Avstrije. Naša želja je bila, da vsi člani prejmejo vabilo z avstrijskimi znamkami (Opomba: vsi spiski z naslovi bodo enkratno uporabljene in nato brisane).

Opozorilo: svojo namero za udeležbo potrdite na poštni ali e-naslov oziroma telefon, ki je naveden na dnu vabila.

In še posebna ugodnost: z upravo Postojnske jame smo dogovorili poseben popust za člane filatelističnih društev FZS, ki velja do 4. maja 2013.

Predstavitve avstrijske znamke bo 5. aprila 2013 v prostorih avstrijske zveze na Dunaju. Naslednji dan bo prireditvev Dan odprtih vrat z gostom Slovenijo. Udeleženi bodo Pošta Slovenije, Postojnska jama in Filatelistična zveza Slovenije. Avstrijska revija Die Briefmarke je objavila poštnozgodovinski članek o Postojnski jami in njeni poštni zgodovini, ki ga je skupaj s slikovnim materialom pripravil mag. Igor Blažina. Z ozirom na zanimivost prispevka, smo se odločili, da ga objavimo tudi v Novi filateliji.

Rešitev nagradne uganke iz NF 4/2012.

Izmed dvajsetih reševalcev, ki so poslali pravilne odgovore na nagradni rebus, je žreb nagrade tokrat dodelil mladim znamkarjem:

1. Lani Sel iz Hajdine
2. Črtu Ferantu iz Žalca
3. Niku Ogrizku iz Hajdine

Nagrajencem čestitamo. Nagrade bodo dobili po pošti.

COLLECTA®
7. MEDNARODNI SEJEM ZBIRATELJSTVA

21.–23. marec 2013
Gospodarsko razstavišče, Ljubljana, Slovenija
četrtek 12.00–18.00, petek 9.00–18.00, sobota 9.00–18.00

NA 7. COLLECTI NE SPREGLEJTE!

- Tematska razstava PRAVLJICE IN PRAVLJIČNIH 7.
- Dražba starih knjig, razglednic in zbirateljskih predmetov.
- Cenitve in odkup zbirk in zbirateljskih predmetov.
- Vlaganje v plemenite kovine in surovine.

facebook.com/collectaslovenija **www.collecta.si**

Na Collecti najdete:
DENAR, RAZGLEDNICE, ZNAMKE, MINERALE, FOSILE, DRAGULJE, NAKIT, ANTIKVITETE, TELEFONSKE KARTICE, GRAMOFONSKE PLOŠČE IN ZGOŠČENKE, FIGURICE (KINDER, PEZ, LEGO), STRIPE, MILITARIJO, STARE KNJIGE IN TISKE, PLEMENITE KOVINE, MATERIAL ZA ZBIRATELJE (POVEČEVALNA STEKLA, ALBUMI IDR.).

Zanimivi zbirateljski predmeti.

Zanimive razstave ter ustvarjalne in poučne delavnice za otroke.

Predavanja, okrogle mize in dražbe.

Uporabni pripomočki za zbiratelje.

Več kot 130 zbirateljev in trgovcev iz 17 držav v letu 2012.

Tematska razstava pritegne veliko radovednih pogledov.

Mednarodni sejem zbirateljstva Collecta se bo od 21. do 23. marca 2013 že sedmič zapored odvil na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Zbral je več kot 120 ponudnikov različnega zbirateljskega gradiva iz 12 držav. Sejemsko dogajanje bodo popestrili tematska razstava, dražba, izobraževalni in otroški program. Letošnja rdeča nit programa so pravljice in pravljичno število sedem.

SEJEM

Obiskovalci bodo na sejmu zbirateljstva kupovali in izmenjevali razglednice, znamke, denar, stripe, stare knjige in tiske, fosile, minerale, medalje, položajne oznake in druge militaristične predmete, figurice (Kinder, Pez, Lego), gramofonske plošče in še kaj. Na sejmu bo tudi velika ponudba vsega, kar zbi-

ratelji in trgovci potrebujejo pri svojem konjičku – različni albumi, povečevalna stekla, pincete idr.

TEMATSKA RAZSTAVA PRAVLJICE IN PRAVLJIČNIH 7

Na letošnji tematski razstavi Pravljičnice in pravljičnih 7 bodo na ogled postavljene Kinder in Pez figurice s pravljичnimi junaki (Sneguljčica in 7 palčkov, Peter Pan, Ostržek, Aladin, Trnuljčica, Pepelka, Bambi, Levji kralj idr.) ter ilustracije, slikanice, plakati in okrasni predmeti iz sveta Walta Disneya. Ne bodo manjkale niti stare razglednice in voščilnice z motivi pravljic bratov Grimm, ter kovanci in znamke s pravljичnimi motivi. Izpostavljena bo slovenska ljudska pravljica Zlata ptica, saj bodo razstavljeni zbirateljski predmeti, povezani s pravljico.

GOSTUJOČA RAZSTAVA IN PREDSTAVITEV POSEBNIH ZBIRK

Collecta bo gostila razstavo Umetnost na čeških znamkah, ki jo pripravljata Veleposlaništvo Češke republike v Sloveniji in Evropsko numizmatično združenje iz Prage. Razstava predstavlja umetnost zelo znanih čeških slikarjev in fotografov iz obdobja 20-tih let. Poleg tega si bodo obiskovalci lahko ogledali najlepše slovenske znamke, numizmatična pisma, najmanjše vrednosti bankovcev in kovancev iz 80 držav, fluorescentne minerale, fosile in razglednice s fotografijami slovenske naravne in kulturne dediščine itd.

DRAŽBA IN PROGRAM ZA ODRASLE

Na dražbi Antikvariata Glavan, bodo prevladovale stare in redke otroške

knjige, nekaj bo tudi razglednic, tiskov, plakatov in drugega gradiva. Odrasli bodo lahko prisluhnili strokovnjakom na okrogli mizi o vlaganju v plemenite kovine, dragulje, slike, numizmatične in filatelistične predmete ter druge dragocenosti. Urban Mate pa bo zbrane navdušil s predavanjem o spominskih oz. zgodovinskih medaljah, ki sodijo v slovensko numizmatiko.

PROGRAM ZA OTROKE

Otroci si bodo, poleg tematske razstave s pravljično vsebino, lahko ogledali glasbeno-animacijsko predstavo Ko bom velik, bom ..., se udeležili filatelistične delavnice in ustvarjalne delavnice Nariši pravljično znamko.

15.strokovni sejem

24. - 26. maj 2013

MARKE + MÜNZE '13

„V znaku štajerskih vin“

Sporthalle-Športna dvorana, Schlarweg 7, 8055 Seiersberg

Mednarodna tekmovalna razstava I. ranga

Trgovsko srečanje za filatelijo, numizmatiko in pribor

- ❖ Priložnostni poštni urad
- ❖ Prvi dan znamke „Štajerska vinska dežela“
- ❖ Osebnostne znamke
- ❖ Kulinarična stojnica s štajerskimi specialitetami
- ❖ Mojstrski razred (tekmovalne zbirke z najvišjimi odličji)
- ❖ Dejavnosti za mladino z nagradnimi igrami

www.marke-muenze.at

ORGANISATIONSKOMITEE
Marke + Münze

Kontakt: Dr. Ernst Schimpel
Bahnhofstraße 10/B/19
8054 Graz-Stralfgang
schimpel.ernst@aon.at 0043 664 / 46 96 293

Filatelistični dogodki v drugi četrtini leta 2013

Za vsa obvestila o morebitnih drugih zanimivih filatelističnih dogodkih, ki jih v pregledu pogrešate in za njih veste, prosimo pošljite kratko obvestilo z osnovnimi podatki skrbniku koledarja filatelističnih dogodkov (robert.jordan@siol.net). Objavljeni bodo v naslednji številki naše revije in na spletnih straneh www.fzs.si.

SUŠEC - MAREC

21. do 23. marec: GR Inženiring pripravlja 7. mednarodni sejem zbirateljstva Collecta 2013, v prosto-rih Gospodarskega razstavišča, v Ljubljani. Več na www.collecta.si.

MALI TRAVEN - APRIL

13. april: Društvo zbirateljev Verigar, Brežice prireja mednarodno srečanje zbirateljev od 9. do 14. ure, v Restavraciji Štefančič, v Brežicah. Informacije: Ludvik Divjak, 07/49 51 651 ali lud-vik.divjak@gmail.com.

14. april: Lana marketing iz Južne Tirolske prireja mednarodno filatelistično borzo - 26. Lanaphil (www.lanaphil.info), od 9. do 14. ure, v kulturnem centru Raiffeisenhaus, v Lani, Italija. Informacije: Albert Innerhofer, +39 338 – 4901550 ali albertinnerhofer@web.de.

21. april: Filatelistično društvo Maribor (fd-maribor.si) prireja mednarodno srečanje filatelistov od 9. do 15. ure, v Osnovni šoli Tabor I, v Mariboru. Informacije in rezervacije: Igor Lesar, 02/420 56 15 ali igor.lesar@guest.arnes.si.

27. april: Društvo zbiralcev Ajdovščina - Nova Gorica prireja mednarodno srečanje od 8. do 15. ure v Srednji šoli Vena Pilon v Ajdovščini. Prijave: Aleš Brecelj, 041/601 205, ales.brecelj1@siol.net.

VELIKI TRAVEN - MAJ

10. – 15. maj: Avstralska filatelistična federacija prireja svetovno razstavo Australia 2013 (worldstampexpo.com.au) na razstavišču Royal Exhibition Building, v Melburnu. Več informacij pri nacionalnem komisarju Mihaelu I. Focku, fock@orpo.si.

10. – 12. maj: mednarodno srečanje filatelistov – 120. VERONAFIL, od 10. do 18. ure v hali veron-skega sejmišča, Verona, Italija. Več informacij na www.veronafil.it.

11. maj: Filatelistično društvo Ljubljana prireja 107. mednarodno srečanje filateli-

stov od 8. do 15. ure, v Dijaškem domu Tabor (vhod s Kotnikove ulice), v Ljubljani. Informacije: Mitja Mihelič, 051/302 163 ali fdljubljana@gmail.com.

18. maj: Numizmatično društvo Slovenije (www.nds.si) prireja mednarodno srečanje zbiralcev kovan-cev, bankovcev, medalj, značk in razglednic od 9. do 13. ure, v Dijaškem domu Tabor (vhod s Kotni-kove ulice), v Ljubljani. Informacije: Zmago Tančič, 01/50 78 512 ali nds@nds.si.

24. do 27. maj: Filatelistično društvo Trbovlje, Filatelistična zveza Slovenije s podporo Pošte Slovenije pripravljajo razstavi FIMERA 2013 (komisar razstave Robert Jordan, robert.jordan@siol.net) in FIRAMLA 2013 (komisar razstave Bojan Bračič, bojan.bracic@triera.net) z mednarodno udeležbo. Več informacij pri obeh komisarijih.

25. maj: Filatelistično društvo Trbovlje prireja 21. tradicionalno srečanje zbirateljev od 9. do 14. ure v avli Delavskega doma Trbovlje, Trg svobode 11a. Informacije in rezervacije: Matjaž Senčar, 051/210 208 ali fd.trbovlje@gmail.com.

ROŽNIK – JUNI

21. – 14. junij: Južnotirolska filatelistična organizacija pripravlja tradicionalno mednarodno razstavo Eppan 2013 v okviru združenja Alpe Jadran Filatelija. Razstava bo na ogled na razstaviščni hali Raiffeisen v Eppanu/Appianu, v Italiji. Več informacij pri nacionalnem komisarju Bran-ku Morenčiču, branko_morencic@t-2.net.

26. – 30. junij: Hrvaška filatelistična zveza prireja mednarodno razstavo Croatia 2013 z naslovom Hrvaška v EU – srečanje prijateljev. Razstava bo na ogled v Galeriji Klovičevi dvori v Zagrebu, Hrva-ška. Več informacij pri nacionalni komisarju Igorju Pircu, ipirc711@gmail.com.

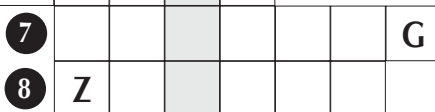
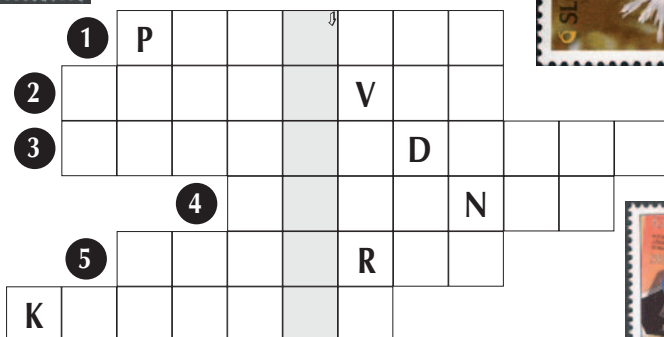
Novosti v knjižnici zima/pomlad 2013

Avtor-ji	Naslov	leto izdaje	jezik
EPK MB 2012	Utrinki – Impresions	2013	slov./angl./hrvaški
Štampflj Janko	Monografija Ive Šubica, poglavje Spominske filatelistične izdaje slikarja I. Š.	2012	slovenski
Velikanje	Katalog Slovenika 2013	2013	slovenski
Velikanje	Catalogue Slovenika 2013	2013	angleški
Wurth dr. Rüdiger, Kainz dr. Cristine	Die Tiroler Taxis, Österreichis Flugpost 1936/37 bis 1938, Österreichische Postgeschichte, Band XIII	1990	nemški

Napovedujemo nakup novih Michel katalogov za Evropo in Južno Ameriko, v nadaljevanju pa tudi za druga področja, odvisno od izidov.

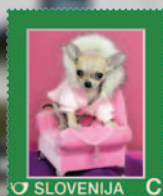
Nagradna uganka

Tokratna uganka je povezana z zbirateljstvom. Iz podob na znamkah je potrebno ugotoviti posamezno geslo, ki ga zapišemo v mrežo. V označenem stolpcu brano od zgoraj navzdol je skrita tokratna rešitev uganke. Rešitev je povezana z velikim tradicionalnim zbirateljskim dogodkom v domovini. V pomoč pri reševanju je nekaj črk posameznih gesel že vpisanih v mrežo.

Rešitev nagradne uganke pošljite v ovojnici ali na dopisnici na naslov Filatelistična zveza Slovenije, p.p. 1584, 1001 Ljubljana s pripisom »nagradna uganka« do vključno 3. maja 2013. Ne pozabite pripisati svojega naslova. Tako kot do sedaj, bomo vse prispеле ovojnice in dopisnice namenili mladim zbiralcem v filatelističnih krožkih po Sloveniji. Pri pošiljanju zato uporabite poštné znamke ali celine, ki jih je sicer težje najti med pošiljkami v domačem prometu. Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence, ki prejmejo eseje Filatelistične zveze Slovenije iz preteklih let.

Osebna poštna znamka - navdih ponosa

Naročilo 20 kosov
OSEBNIH ZNAMK
z nazivno vrednostjo A
že za 15,00 EUR (z DDV).

Naredite vtis na svoje prijatelje!

Vse, kar vas navdaja s ponosom, lahko krasi vašo poštno znamko, saj Pošta Slovenije omogoča izdelavo poštne znamke s poljubnim motivom znotraj okvirja.

Osebne poštne znamke lahko naročite na www.posta.si,
osebne.znamke@posta.si in v poslovalnicah Pošte Slovenije.
Za dodatne informacije lahko pokličete 02 449 22 44.

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE